

FİKRİ ÇIKTI IO2

Zeytinyağı Üretiminde son Teknoloji (SoA)

Tarih: 11 MART 2020

Erasmus+

This project is funded by the European Union.

Kullanılan bilgi ve bu bilgi ürünündeki materyalin sunumu, herhangi bir ülkenin, bölgenin, şehrin veya bölgenin veya yetkililerinin yasal veya kalkınma durumu ile ilgili herhangi bir görüşün ifade edildiği anlamına gelmez. İster patentli olsun olmasın, belirli şirketlerin veya imalatçı ürünlerin olası sözü, bunların, söz konusu benzer nitelikte olmayan başkalarının tercihinine göre, bu projenin ortaklığı tarafından onaylandığı veya önerildiği anlamına gelmez. Bu bilgi ürününde ifade edilen görüşler yazar (lar) a aittir ve mutlaka ortakların görüşlerini yansıtmaz. Aksi belirtilmedikçe, kaynak veya telif hakkı sahibi olarak projenin uygun şekilde onaylanması ve bunun sağlanması şartıyla, materyal özel çalışma, araştırma ve öğretim amacıyla veya ticari olmayan ürün veya hizmetlerde kullanılmak üzere kopyalanabilir, indirilebilir ve basılabilir. Hiçbir şekilde Ortaklığın kullanıcıların görüşlerini, ürünlerini veya hizmetlerini onaylaması anlamına gelmez.

Aristoil Cap © 2020

Fikri Çıktının açıklaması

Ticaret ve altyapı optimizasyonu, gelişmiş gıda ve tahıl güvenliğinin itici güçleridir. Sonuç olarak, sızma zeytinyağı üretiminin optimizasyonu ve depolama kapasitelerinin iyileştirilmesi ve lojistik sistemlerinin iyileştirilmesi, ürünün iyileştirilmesine katkıda bulunan faktörlerden bazılarıdır. Yukarıdakilerin tümü, küçük çiftliklerin desteklenmesi üretkenliğin artmasına ve kalite kayıplarının azalması neden olabilir.

Ayrıca altyapı ve ihtiyaçlar üzerine bir haritalama yapılacaktır. Bununla birlikte, tüm üye ülkelerden (Yunanistan, İtalya ve Türkiye) mevcut verileri toplamak ve güncellemek için ortaklar arasında gerçekleşecek toplantılar-telekonferanslar yoluyla sürekli işbirliği ile analizin kalitesine uluslararası boyutuyla katma değer sağlanacaktır. Aynı zamanda tecrübe ve bilgi paylaşmak ta projenin aşağıdaki entelektüel çıktılarının başarısı için tutarlı bir çalışma / analiz üretmek için temel unsur olacak.

Bu Fikri ürünün çıktıları, projeyi tanıtmak ve tarımsal gıda endüstrisinde tedarik zinciri yönetimi hakkında kamu bilinci oluşturmak için yayınlanacaktır.

Diller: İngilizce, Yunanca, İtalyanca, Türkçe

Medya: Yayın: Fikri Çıktı bir kitap olarak sunulacaktır

Başlangıç Tarihi: 04-11-2019

Bitiş Tarihi: 30-10-2020

Versiyon: 1.3

Kaynak: Erasmus + KA2 VET 2019, FormID için proje başvuru formunda olduğu gibi: KA202-CDBBD2D5

İÇERİK

1. Metodoloji
2. AB ve katılımcı ülkelerde zeytinyağı birincil üretiminin haritalanması
3. Küresel ve AB bazında Zeytinyağı Geçmiş Verileri
4. Her katılımcı ülkede Zeytinyağı birincil üretimi
5. Her katılımcı ülkede zeytin çeşitleri ve dağılımı (Haritalama)
6. Katılımcı ülkelerde zeytinyağı ticareti
7. Sofralık Zeytin figürleri
8. Zeytinyağı İthalatı ve İhracat
9. Zeytinyağının Sınıflandırılması
10. Bilgi grafikleri
11. İlgili ülkeler arasında İkili Ticaret

Metodoloji

Çıktı türü Çalışma / analiz - Veri toplama / analizdir. Her katılımcı ülke için veriler resmi kaynaklardan toplanacaktır (örn. İstatistik Kurumları, IACS vb.). Veri kümeleri en az beş (5) yıl olarak adlandırılmalıdır.

Ortaklar esas olarak 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 numaralı içeriklere katkıda bulunacaklar. Farklı ekili çeşitlerle ilgili veri toplamak ve her ülkede bir haritalama (dağıtım) sunmak çok yararlı olacaktır.

Düzenli olarak güncellenen verileri sunan yetkili makamlara resmi bağlantılar, bunları dahil etmek için yararlıdır. Çıktı kendi kendini güncelleyecektir.

Resmi veriler sadece IACS, Eurostat, Ulusal Otoriteler vb. Kaynaklardan edinilmelidir.

AB Yayınlarında da birçok resmi bilgi bulunabilir. Veri toplama için yazılı iznin gerekli olması halinde lütfen almayı düşünün. Verileri izinsiz kullanmayın ve gayri resmi olarak veri almayın. Resmi olmasa bile, bilgilerinizin kaynağına her zaman uygun bir atıfta bulunun.

İdari ve teknik amaçlar için daha önce açıklanan içeriklere ilişkin bilgileri toplamaya çalışın. Ek bilgi olması halinde, materyali hazırlamadan önce bu Çıktı için Yararlanıcıyı ve Lider Kuruluş'u bilgilendirin. Tüm ortakların aynı formata sahip olması önemlidir. Başlangıç toplantısından da anlaşılacağı üzere, ulusal ajanslar tarafından veri toplamadaki büyük farklılıklar nedeniyle böylesi yaygın bir Akdeniz bölgesi ürünü için bütün ülkelerde tek tip bir şekilde veri sunmak mümkün olamayacağı açıktır. Bununla birlikte, mevcut verileri toplamak ve bunları karşılaştırmalı bir şekilde sunmak için büyük çaba sarf edilmiştir.

Yunanistan

Yunanistan'da zeytinyağı üretimi, ülke geneline dağılmış çok sayıda küçük çiftlikte bulunmaktadır. Yunanistan, 15.021 km uzunluğundaki kıyı şeridi nedeniyle zeytin ağacı yetiştiriciliğinde büyük bir avantaja sahiptir. Üretim üç (3) ana coğrafi alanda bulunmaktadır:

Mora: Çoğunlukla dağlık alanlar nitel açıdan en verimli alanlardır. Lakonia ve Messinia bölgesi Taigetos Dağı, en popülerlerinden biri olan “Koroneiki” çeşidiyle en tanınmış yerlerden biridir. “Manaki” çeşidi bir diğer önemli çeşittir.

Girit ”Zeytinyağı üretimi için en ünlü adadır. Girit adası için 9 PDO bölgesi vardır. “Koroneiki” çeşidi bu alanda da en önemli çeşittir. Bununla birlikte, bazıları “Tsounati”, “Throumbalia”, “Hondrolia” gibi bazı yerel çeşitler vardır ve diğer küçük çeşitler bölge için karakteristiktir.

Zeytinyağı Üretimi

Yunanistan'da YUNAN SANAYİ VE ZEYTİNYAĞI (SEVITEL) İŞLETİCİLERİ DERNEĞİ'ne göre 120 milyon zeytin ağacı yetiştirilmektedir. Zeytinyağı üretimi yıllık bazda yaklaşık 350.000 tondur, tüm üretimin% 70'inin Sızma Zeytinyağıdır ve dünya üretiminin% 16'sına karşılık gelmektedir. Küresel pazar bazında Yunanistan zeytinyağı üreten şirketler arasında 3. sırada yer alıyor. Kişi başına tüketim, yılda yaklaşık 16 kilo ile dünyadaki en yüksek tüketimdir. Yunanistan dünyanın en büyük Sızma Zeytinyağı ihracatçısıdır. Yunanistan dünyadaki en büyük Sızma Zeytinyağı üreticisidir: üretiminin% 80'i Sızma zeytinyağıdır, 1,4 milyar Euro'dur (Kaynak: SEVITEL).

Ana üretim alanları: Mora Yarımadası % 35, Girit % 30, Lesvos Adası % 5 ve İyon Adaları % 5'tir.

Başlıca zeytinyağı çeşitleri şunlardır: Koroneiki, Athinoelia, Ladoelia, Kalamata'nın zeytini, Amfiss'in zeytini, Halkidiki'nin zeytini, Manaki. Sınıflandırma aşağıdaki gibidir:

- Sızma zeytinyağı: lezzet, aroma, asitlik 100g başına 0,8 g'dan az mükemmel dengelidir
- Saf zeytinyağı: 100g başına 0,9g ile 2g arasında asitlik
- Zeytinyağı (saf): rafine zeytinyağı ve sızma zeytinyağı
- Zeytin prina yağı: rafine zeytin prina yağı ve sızma zeytinyağı, uygun yüksek ısıda pişirme
- Lampante zeytinyağı: Asitlik 100g başına 2 g'dan fazla, rafine edilmedikçe yasak tüketim
- Ayçiçek yağı gibi diğer yağ türleriyle farklı karışımlar

Zeytinyağı ve Yunanistan

THE WONDERFUL GREEK OLIVE OIL REGIONS

Δünya çapında ilk zeytin ağacının ekimi M.Ö. 3500 yılında Girit'e yerleştirildi. Yüzyıllar boyunca, zeytin ağacı barış ve dostluğun bir sembolü idi. Mitolojiye göre, bilgelik tanrıçası Athena, zeytin ağacını Atina vatandaşlarına sundu. Eski Olimpiyat Oyunlarında kazananlara ödöl olarak bir zeytin ağacı dalı verilirdi.

Korumalı Menş e İsmi (PDO)

1. Apokoronas Hanion Kritis
2. Archanes Iraklio Kritis
3. Selino Kritis
4. Trizinia
5. Finiki lakonias
6. Thrapsana
7. Kalamata
8. Kolymvari Hanion Kritis
9. Kranidi Argolidas
10. Krokees Lakonias
11. Lygourio Asklipiou
12. Petrina Lakonias
13. Peza Iraklio Kritis
14. Sitia Lasithi Kritis

15. Viannos Iraklio Kritis
16. Vorios Mylopotamos Rethymnis Kritis

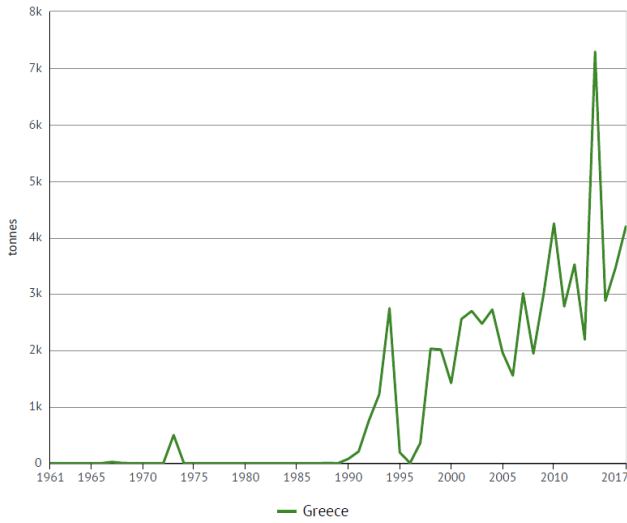
Kaynak: oliveoilmarket.eu

✓ Sağlığa Faydaları

- diyabet, kanser gibi hastalıklara karşı korur
- bilişsel gelişimi geliştirir

ithalat miktarının son yıllarda önemli ölçüde dalgalanması, 1968-2017 döneminde artış eğilimi, 2017 yılında 4,196 ton ile sonuçlanmıştır.

Ticaret

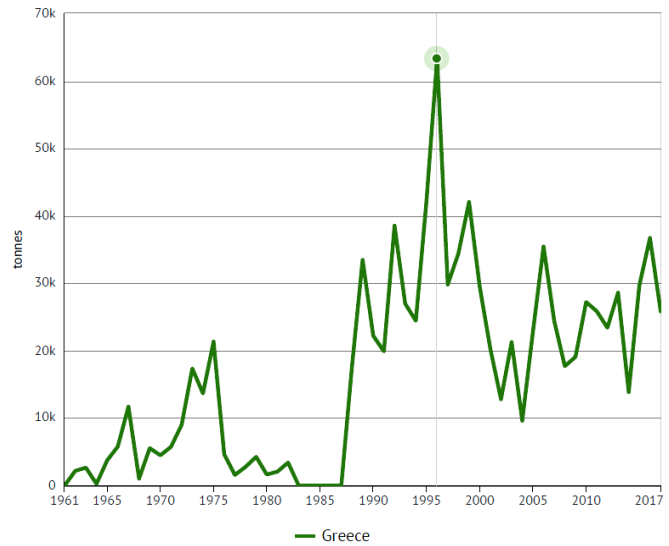

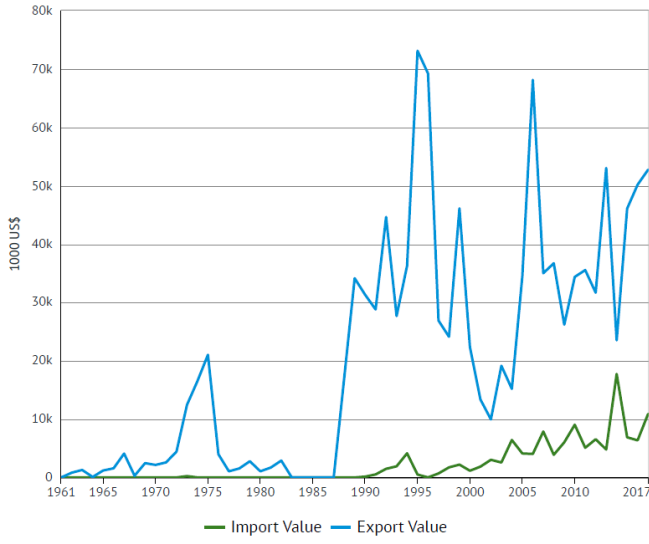
miktarı son yıllarda önemli ölçüde dalgalandı, 1968-2017 döneminde artış eğilimi göstererek 2017 yılında 25.846 ton ile sonuçlandı. Orijinal veriler FAO tarafından elde edildi.

http://faostat3.fao.org/download/T/*/E

Knoema.com ithalat miktarının son yıllarda önemli ölçüde dalgalandığı, 1968-2017 döneminde artış eğiliminin 2017 yılında 4.196 ton ile bittiğini gösterdi. Orijinal veriler FAO tarafından elde edildi (http://faostat3.fao.org/download/T/* / S)

Knoema.com'a göre ihracat miktarı ihracat

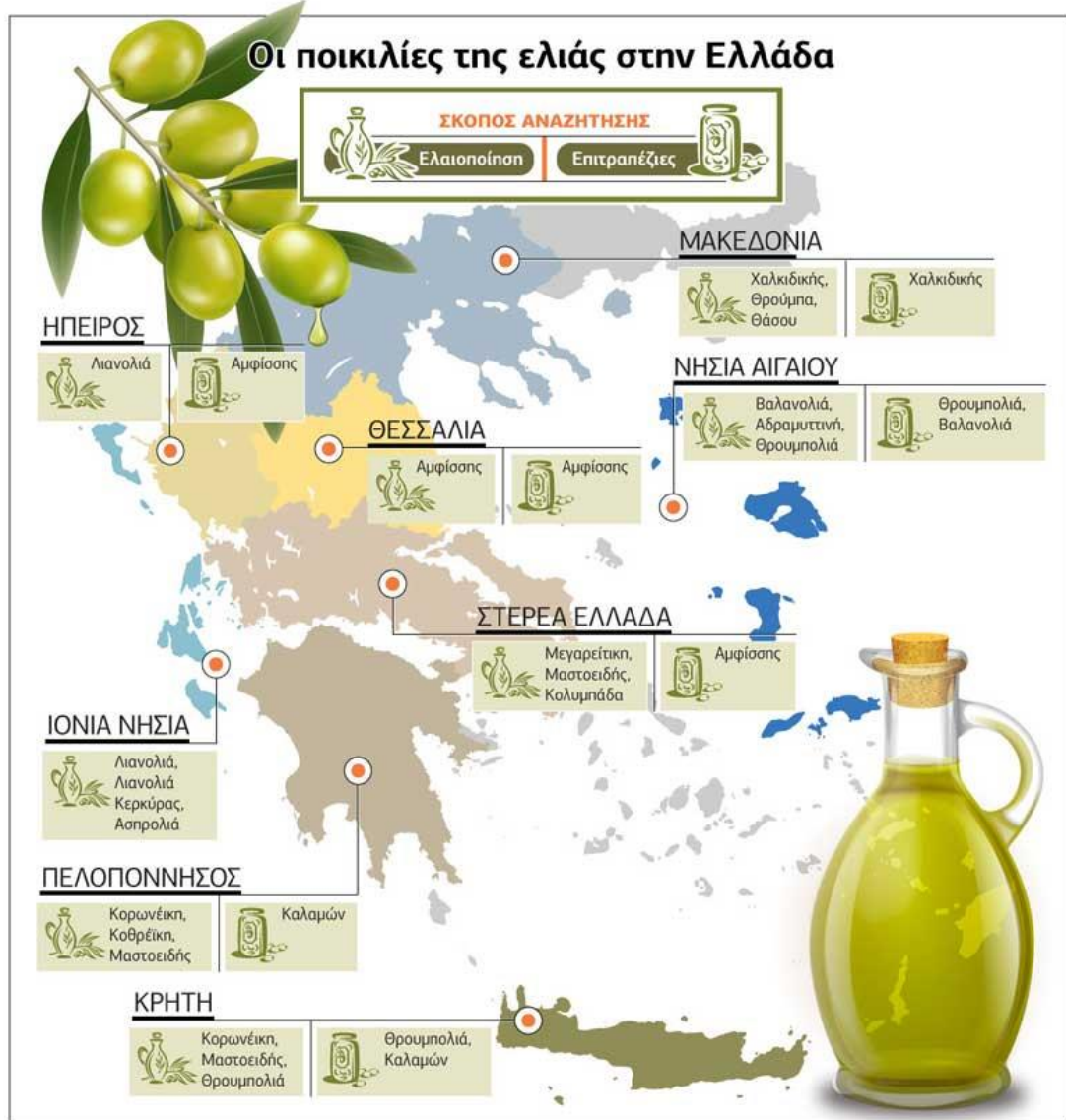

Değer açısından bakıldığında, ihracat değeri için son on (10) yılda sabit bir eğilim var gibi gözüküyor (Knoema.com).

Orijinal veriler FAO tarafından türetilmiştir
http://faostat3.fao.org/download/T/*/E

Zeytin rakamları tablosu

- Kalamatas
- Conservolia
- Tsakistes (Çatlak)
- Buruşuk Siyah Zeytin

Türkiye'de Zeytin ve Sofralık Zeytin

Türkiye'de zeytin üretimi

Zeytin ve zeytinyağının değeri ve eşsiz özellikleri yüzyıllardır sadece besinsel nitelikleri için değil aynı zamanda sağlık açısından faydaları için de değer taşımaktadır. Zeytin, tarih boyunca Akdeniz medeniyetinin bir sembolü olmuştur. Kültürün bir parçası olan zeytin ve zeytinyağı, üretici ülkeler için ekonomik ve sosyal öneme sahiptir. Son istatistiksel verilere göre, önemli zeytin üreticisi ülkeler İspanya, İtalya, Fas, Türkiye ve Yunanistan olarak belirtilmiştir (FAOstat, 2019).

Türkiye zeytin ağaçlarının hacmi bakımından 4. ülkedir. 131.263.255 meyve veren ve 32.381.751 henüz meyve veremeyen toplam 163.645.006 zeytin ağacı bulunmaktadır (www.tariszeytinyagi.com). Zeytin ağaçlarının % 76'sının Ege'de, % 14'ünün Akdeniz'de, % 9.5'inin Marmara bölgesinde olduğu belirtilmiştir. Öte yandan, yeni ağaç dikimleri ile zeytin ağaçlarının sayısı 100 milyondan (2000'li yılların başından) 2017/18 sezonunda 174 milyona yükselmiştir. Ayrıca devlet desteği Türkiye'deki zeytin ağacı sayısının artmasına olumlu bir rol oynamaktadır (www.anatoliaoliveoil.com).

Başlıca zeytin üreticisi ülkelerden biri olan Türkiye, 150.046.7 ton zeytin üretmektedir (FAOstat, 2019). Dolayısıyla zeytin, Türkiye ekonomisi için çok önemli bir tarım ürünüdür. TÜİK verilerine göre (2006), toplam meyve üretiminin % 74,5'ini içeren seçilmiş önemli ürünler arasında, narenciye (% 24,1), zeytin (% 13,9) ve elma (% 12,4) toplam meyve üretiminin % 50,4'ünü oluşturmaktadır. Ege (% 53), Marmara (% 18), Akdeniz (% 23) ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri (% 6) zeytin üreten önemli bölgelerdir. Zeytin üretiminin % 0,2'si ise Karadeniz Bölgesi'ndedir. Zeytinyağı üretimi Türkiye'nin 81 ilinin 41'inde yapılmaktadır. Ancak Aydın, İzmir, Muğla, Balıkesir, Bursa, Manisa, Çanakkale, Gaziantep ve Mersin zeytin üretiminin yoğun olarak yapıldığı illerdir.

Türkiye'de sofralık zeytin üretimi

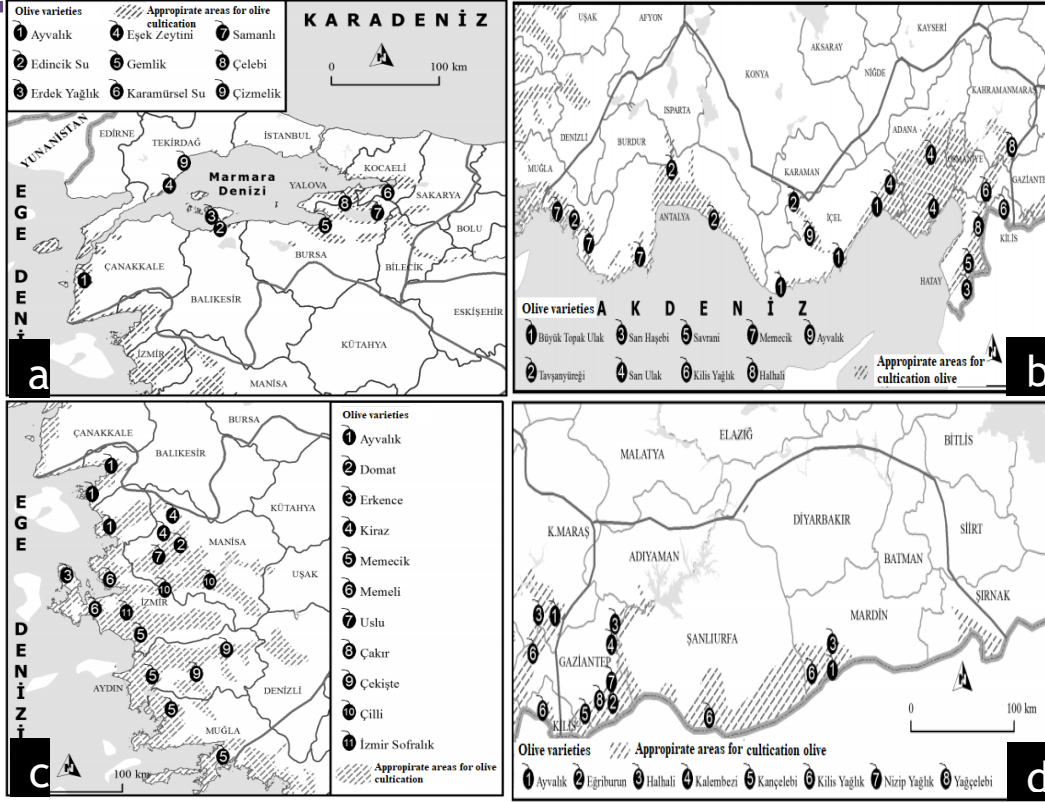
Çizelge 1'de gösterildiği gibi, önemli sofralık zeytin üreticileri Avrupa Birliği, Türkiye, Mısır, Cezayir, Fas ve Suriye'dir. Avrupa Birliği ülkeleri arasında İspanya birinci sırada yer alırken, onu Yunanistan ve İtalya takip etmektedir. Türkiye, 2017/2018 sezonunda 450.000 ton sofralık zeytin üretmiştir (Tablo 1).

Türkiye yerli zeytin çeşitleri açısından çok zengin bir mirasa sahiptir ve Türkiye'nin zeytin yetiştirme alanları Ege, Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yoğunlaşmaktadır. Sofralık zeytin üretimi açısından düşünüldüğünde, Edremit (Ayvalık) Türkiye'nin zeytin yetiştirme alanının kuzeyindeki baskın çeşidiyken Memecik Türkiye'nin Güney bölgesindeki baskın çeşididir. Gemlik çeşidi ise büyük ölçüde siyah sofralık zeytin olarak üretilmektedir (Şekil 1). Türk sofralık zeytin çeşitleri arasında en çok tercih edilenler Marmara tarzı (Gemlik), Kuzey Ege tarzı (Ayvalık), Güney Ege tarzı (Memecik, Domat, Uslu, Erkence), Akdeniz tarzı (Silifke) ve Güneydoğu Anadolu tarzı (Nizip) olarak bildirilmiştir (Şekil 1).

Çizelge 1. Dünya sofralık zeytin üreten ülkeler (bin ton)

Ülke	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Avrupa Birliği	860.0	886.5	842.0	901.0
Türkiye	390.0	397.0	400.5	450.0
Mısır	450.5	335.5	550.0	500.0
Cezayir	233.5	233.0	293.0	234.0
Fas	100.0	120.0	110.0	120.0
Suriye	75.0	150.0	190.0	100.0
Arjantin	120.0	50.0	95.0	105.0
Diğer	344.0	370.0	406.0	422.0
Toplam	2573.0	2650.0	2874.0	2954.0

(Anonim, 2018)

Şekil 1. Zeytin çeşitlerinin Türkiye'deki bölgelere göre dağılımı a: Marmara bölgesi, b: Akdeniz bölgesi, c: Ege bölgesi ve d: Güneydoğu bölgesi (Efe ve ark., 2016).

Türkiye'de sofralık zeytin ihracatı

Türkiye sofralık zeytin ithalatı yapmazken yaklaşık 63,5-80 bin ton sofralık zeytin ihracatı gerçekleştirmektedir (Anonim, 2018). Türkiye sofralık zeytin üretimi, tüketimi ve ihracat verileri Çizelge 2'de yer almaktadır. Çizelge 3'te ise Türkiye sofralık zeytin ihracat miktarları ve değerleri gösterilmektedir. Türkiye'nin sofralık zeytin üretim oranı zeytinyağına göre daha büyüktür. Geleneksel olarak sofralık zeytin çoğunlukla kahvaltıda tüketilmektedir (Özdemir ve ark 2018).

Sofralık zeytin işletmeleri genellikle aile işletmeleridir ve küçük ölçekli bir kapasiteye sahiptir. Yaklaşık 320 bin aile şirketi zeytin üretmektedir. Bunların % 14'ü Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Derneği ve Marmarabirlik üyelerinden oluşmaktadır. Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliği'nin yaklaşık 22 bin ve Marmarabirlik'in yaklaşık 30 bin ortağı bulunmaktadır.

Çizelge 2. Türkiye sofralık zeytin üretimi, tüketimi ve ihracat miktarları (Bin ton)

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Üretim	430	390	397.0	433.0	450.0
Tüketim	355	330	327,5	350.0	380.0
İhracat	70.5	63.5	73	80.0	80.0

(Anonim, 2018)

Çizelge 3. Türkiye sofralık zeytin ihracat miktarları ve değerleri

Yıllar	Yeşil zeytin miktarı (kg)	Değeri (\$)	Siyah zeytin miktarı (kg)	Değeri (\$)	Toplam miktar (kg)	Değer (\$)
2012/13	15.145.801	28.813.772	61.901.474	101.807.517	77.047.275	130.621.289
2013/14	15.021.413	29.878.904	62.815.281	104.956.215	77.836.694	134.835.119
2014/15	13.940.820	26.997.349	55.227.299	97.627.749	69.168.119	124.625.098
2015/16	11.341.655	23.740.357	46.261.527	93.522.827	57.603.182	117.263.184
2016/17	10.537.225	20.040.140	48.416.560	92.257.402	59.009.071	112.441.800
2017/18	13.107.277	23.001.407	54.825.489	104.378.246	67.932.766	127.379.654

(Anonim, 2018)

Türkiye'de Zeytinyağı

Türkiye'de zeytinyağı üretimi

Son yıllarda, Akdeniz yemekleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olunması ve Akdeniz diyetinin ve zeytinyağının sağlık üzerine olan faydaları hakkında farkındalığın oluşması nedeniyle zeytinyağı tüketimine artan bir ilgi olmuştur. Bununla birlikte, tüm bitkisel yağlar göz önüne alındığında, zeytinyağı tüketiminin Akdeniz bölgesi dışında çok düşük olduğu (tüm bitkisel yağların% 3.7'si) bildirilmiştir (Grigg, 2001). Zeytinyağı tüketimi Akdeniz bölgesi ile sınırlı olmasına rağmen (çoğunlukla İspanya, Yunanistan, İtalya ve Türkiye'de), üretici olmayan ülkelerde veya gelişmekte olan piyasaya sahip olan ülkelerde (özellikle ABD, Kanada, Avustralya, Çin, Japonya, Arjantin, Brezilya, Şili ve Meksika) zeytinyağının olumlu etkilerinden dolayı yüksek tüketim seviyeleri gözlemlenmiştir (Ballco ve ark., 2015) (Çizelge 4). Türkiye'de toplam üretilen zeytinlerin % 71,67'si sofralık zeytin, geri kalan kısmı (% 28,33) zeytinyağı olarak işlenmektedir (Gürbüz, 2017). Türkiye'de

kişi başına düşen zeytinyağı tüketimi miktarı 1,5 litredir ve bu oran Uluslararası Zeytin Konseyi'nin diğer üye ülkelerinde ortalama 9 litre olarak görülmektedir. (Anonim, 2018).

AB ülkelerinin üretimdeki payı yıllara göre değişmekle birlikte, AB ülkeleri (İspanya, İtalya ve Yunanistan başta olmak üzere) dünya çapında zeytinyağı üretim, tüketim ve ihracatının % 67'sini oluşturan lider üretici konumundadır. Dünyada zeytinyağı üreticisi ülkeler arasında İspanya birinci sırada yer alırken, onu İtalya ve Yunanistan takip etmektedir. Türkiye, Tunus ve Fas diğer önemli zeytinyağı üreticisi ülkelerdir (Çizelge 5). Türkiye son zamanlardaki üretim tekniklerinde önemli gelişmeler sağlayarak zeytinyağı üretim kapasitesini artırmıştır.

Çizelge 4. Yıllara göre zeytinyağı tüketim miktarları (bin ton)

Ülkeler	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
AB	1604.5	1660.0	1413.5	1546.5
ABD	295.0	321.0	3125.0	312.5
Türkiye	125.0	116.0	150.0	176.5
Suriye	126.0	104.0	98.0	87.0
Fas	120.0	120.0	120.0	120.0
Brezilya	66.5	50.0	59.5	75.0
Avustralya	37.0	42.0	45.0	46.0
Tunus	30.0	35.0	21.0	33.0
Diğerler	512.6	531.5	516.5	565.0
Toplam	2916.6	2979.5	2738.5	2961.5

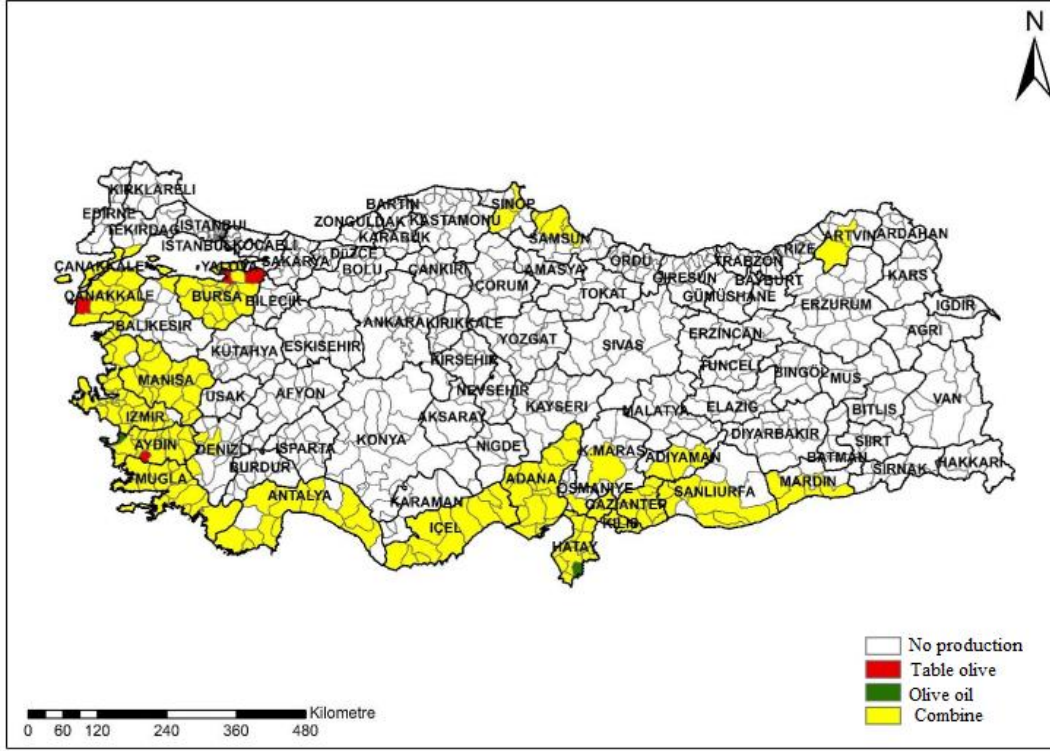
(Anonim, 2018)

Çizelge 5. Yıllara göre zeytinyağı üretim miktarları (bin ton)

Üretici ülkeler	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
AB ülkeleri	1434.5	2324.0	2752.0	2183.0
İspanya	842.2	1403.3	1290.6	1256.2
İtalya	222	474.6	182.6	428.9
Yunanistan	300	320.0	195.0	346.0
Portekiz	61.0	109.1	69.4	134.8
Diğer Uluslararası Zeytinyağı	8555.5	668.0	649.5	950.0
Konseyine üye ülkeler				
Tunus	340.0	140.0	100.0	280.0
Türkiye	160.0	150.0	178.0	263.0
Fas	120.0	130.0	110.0	140.0
Cezayir	69.5	82.0	63.0	82.5
Arjantin	30.0	24.0	24.0	43.5
Ürdün	23.0	29.5	20.0	20.5
Filistin	24.5	21.0	19.5	19.0
Uluslararası Zeytinyağı	168.0	184.5	189.5	181.5
Konseyine üye olmayan ülkeler				
Toplam	2458.0	3176.5	2561.0	3314.5

(Anonim, 2018)

Üretim amaçlarına göre yetiştirilen zeytinlerin dağılımı Şekil 2 ve Çizelge 6'da verilmiştir. Türkiye'de zeytinyağı üretiminin % 53'ü Ege Bölgesinde gerçekleştirilmektedir.

Şekil 2. Zeytinyağı, sofralık zeytin ve çift amaçlı olmak üzere üretim amaçlarına göre yetiştirilen zeytinlerin dağılımı (Anonim, 2016b).

Çizelge 6. Türkiye'de yıllara sofralık zeytin ve zeytinyağı üretimi amacı ile yetiştirilen zeytinlerin dağılımı ve zeytinyağı üretim miktarları (bin ton)

Üretim	Hasat Sezonu				
	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
Yağlık zeytin	1286	1330	1300	1300	1640
Sofralık zeytin	390	438	400	430	460
Zeytinyağı	160	190	175	175	263

(Anonim, 2018)

Zeytinyağına dair tarihi bilgiler

Zeytin, tarih boyunca Akdeniz medeniyetinin bir sembolü olmuştur ve Türkiye en eski yetiştirici ülkelerden biridir. Aslında, Güneydoğu Anadolu, Hatay'dan Kahramanmaraş ve Mardin'e uzanan bir çizgi zeytinin beşiği ve gen merkezi olarak bilinmektedir.

Anadolu'daki birçok medeniyetle birlikte Fenikeliler, Yunanlılar, Romalılar, Selçuklular ve Osmanlılar zeytin yetiştirmiş ve zeytinyağı üretiminde uzmanlaşmıştır. Urla-Limantepe (Klazomenai), Salihli-Sardes (Lidya), Mersin-Erdemli-Kumkuyu ve Akkale ve Silifke (Kilikya) gibi farklı arkeolojik bölgelerde zeytin kalıntılarına ve zeytinyağı üretimine dair tarihi eserlere rastlanmaktadır (Efe et al., 2011).

Genel olarak zeytin ağacının ilk ağaç olduğu kabul edilmektedir. Tüm önemli kutsal yazılarda zeytinden bahsedilmiştir. Arkeolojik ve jeolojik bulgulara göre MÖ 6000'den beri zeytin kullanılmaktadır. Zeytinyağı üretiminin ilk yöntemi; zeytinleri ezmek ve daha sonra püre yağın sıcak suyla çıkarmak olarak rapor edilmiştir. M.Ö. 600 yılına kadar uzanan en eski zeytinyağı tesisi, batı Anadolu'daki Klazomenai'nin antik yerleşkesinde, İzmir'in Urla ilçesinde bulunmaktadır (Anonim, 2016a).

Türkiye'de Zeytinyağı Ticareti

Zeytinde arz ve talep eşitsizlikleri görülmesi nedeniyle; zeytinyağı fiyatı ve zincir mağazalardaki rekabet artmıştır. Türkiye, mevcut fiyatlarla dış pazarda rekabet edememektedir ve aktif ihracatçı firmaların çoğu pazardan ayrılmıştır. Türkiye'de 2017 sezonu zeytinyağı fiyatları önceki mevsimlere göre düşmesine rağmen, raflardaki zeytinyağların maliyeti hala tüketicilerin ödemek istediklerinden daha yüksek olduğu için tüketim artmamıştır (Gürbüz, 2017). Bu nedenle, Türkiye'de kişi başına zeytinyağı tüketimi, zeytin üreticisi Avrupa ülkelerine göre daha düşüktür (Anonim, 2018). Türkiye'nin üretim maliyetleri, yurt dışı üretim maliyetlerinden oldukça yüksektir, bu nedenle Türk zeytinyağı fiyatı nispeten daha yüksektir ve Türkiye dış pazarla rekabet edememektedir. Türkiye neredeyse her mevsim bu sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle Türkiye, ancak Avrupalı üreticilerin getirisi düştüğünde etkili bir şekilde rekabet edebilmektedir (Gurbuz, 2017).

Türkiye'de zeytinyağı üretim maliyetlerinin yüksek olması, arazi ve hasat koşulları, daha yüksek işçilik maliyeti ve hasat makinelerinin maliyeti ile ilgilidir. Tüketiciler zeytinyağı yerine daha ucuz yağ satın alma eğiliminde olduğundan, yüksek fiyatlar Türkiye'nin iç pazarını da etkilemektedir. Üreticiler ayrıca zeytinyağı endüstrisindeki sahte ürünler ve taşışşlardan şikayet etmektedir. Bu

nedenle Tarım ve Orman Bakanlığı, sahtekarlık yaptığını tespit ettiği isimleri düzenli olarak ilan etmektedir (Gurbuz, 2017).

Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi'ne göre, Türkiye'de zeytinyağı üretim maliyetlerinde 2018'de % 25 oranında artış olmasına rağmen, bu sezonda elde edilen zeytinyağının daha yüksek kalite özelliklerine sahip olduğu belirtilmiştir (Anonim 2020). Zeytin ve zeytinyağı alanındaki en büyük iki tarım satış kooperatif birliğinin bazı özellikleri Çizelge 7'de verilmiştir. Bu kooperatif birlikleri sofralık zeytin ve zeytinyağı üretimi için doğrudan zeytin alımı yaparak sektördeki üretim, işleme ve pazarlama faaliyetlerinde görev yapmaktadır. Ayrıca Çizelge 8'de sunulduğu üzere Türkiye'de devlet tarafından üreticilere, üretilen zeytinyağı kilogramı başına prim ödenerek zeytinyağı üreticisini desteklemektedir. 2003 yılından bu yana zeytin üreticilerine prim desteğinin yanı sıra mazot ve gübre destekleri de verilmektedir (Anonim, 2018).

Çizelge 7. Zeytin ve zeytinyağı alanındaki tarım satış kooperatifi birliği

İsim	Faaliyet alanı	Kooperatif sayısı	Üye sayısı
Tariş zeytin ve zeytinyağı birliği	Zeytinyağı ve sofralık zeytin	31	21.728
Marmarabirlik	Sofralık zeytin ve zeytinyağı	8	29.649

(Anonim, 2018)

Çizelge 8. Zeytinyağı miktarına göre ödenen teşvik miktarları

Yıllar	Teşvik miktarı (TL/Kg)
2013	0,60
2014	0,70
2015	0,70
2016	0,70
2017	0,80
2018	0,80
2019	0,80

(Anonim, 2018; Tarım ve Orman Bakanlığı, 2019)

Türkiye'de Zeytinyağı İhracatı

Zeytinyağı Türkiye için büyük bir ekonomik öneme sahiptir. Üretime paralel olarak Türkiye zeytinyağı ihracat değeri açısından İspanya, İtalya ve Tunus'tan sonra dünyanın 4. zeytinyağı ihracatçısı konumundadır (Çizelge 9). Türkiye'nin küresel pazardaki önemini arttırmak ve aynı zamanda büyük oyuncuların yerini alabilmek için zeytinyağı üretim potansiyelini geliştirmektedir.

Çizelge 9. Zeytinyağı ihracatı (bin ton)

Ülkeler	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
İspanya	236.8	297.8	291.3	304.0
İtalya	199.6	208.1	199.5	171.0
Tunus	304.0	102.5	89.5	200.0
Türkiye	30.0	15.0	45.0	65.0
Portekiz	47.6	40.6	39.5	39.7
Fas	25.0	17.0	9.0	15.0
Arjantin	12.0	31.0	16.5	36.0
Yunanistan	16.6	19.3	18.7	9.8
Filistin	6.5	4.5	4.0	4.0
Diğer	33.5	31.7	41.1	47.0
Toplam	929.0	788.5	780.0	910.2

Türkiye, AB, ABD, Avustralya, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Brezilya, Çin, Endonezya, Filipinler, Güney Afrika, Güney Kore ve Hindistan gibi büyük zeytinyağı üreticisi ülkeler de dahil olmak üzere çok çeşitli ülkelere zeytinyağı ithal etmektedir. Türkiye'nin zeytinyağı ihraç ettiği ülkeler arasında ise Japonya, Kanada, Katar, Kenya, Kolombiya, Malezya, Meksika, Rusya Federasyonu, Senegal, Şili, Tayland, Ukrayna ve Ürdün yer almaktadır (GTHB, 2014). Türkiye'nin zeytinyağı ithalat vergileri, ihracat destekleri ve ihracat miktarları ile ihracat destek süreleri Çizelge 10'da verilmiştir. Dünyada zeytinyağı tüketimindeki artış, Türkiye'nin zeytinyağı ihracatının yapısında önemli değişikliklere de neden olmuştur. Daha net olarak ifade etmek gerekirse, son üç sezondaki ortalama ihracat (2015/16'dan 2017/18'e) 15000 tondan 65000 tona yükselmiştir (Çizelge 9).

Çizelge 10. Zeytinyağı ithalat vergisi, ihracat desteği, ihracat miktarı ve ihracat destek süresi

Yıl	İthalat vergisi (%)	İhracat desteği ve üst sınırı (TL / Ton)	İhracat destek süresi
2013	31,2	40 (%100)	1-1-2013 / 31-12-2013
2014	31,2	50 (%100)	1-1-2014 / 31-12-2014
2015	31,2	30 (%100)	1-1-2015 / 31-12-2015
2016	46,8	30 (%100)	1-1-2016 / 31-12-2016
2017	31,2	30 (%100)	1-1-2017 / 31-12-2017

İşleme teknolojisi, pazarlama politikaları ve diğer üretici ülkelerin üretimindeki artış ve azalışlar Türkiye’de ihracatı etkileyen kritik faktörlerdir. Ürün istikrarı sektör için önemlidir ve yeni pazarlara giriş istenmektedir. Her ne kadar zeytinyağı şirketleri bu konuda fikir birliğine sahip olsalar da, önerilen çözümler konusunda farklı bakış açılarına sahiptirler. Arz ve değer zincirinde işlevsel bir çözüm olarak ilk öneri “lisanslı depoculuk sistemi”dir. Sektör paydaşları sektördeki sorunların ele alınmasında etkili bir “içe dönük işlem rejimi” konusunda anlaşma sağlayamamaktadır (Bayramer ve ark., 2016).

Zeytinyağı endüstrisindeki bir diğer önemli konu, AB tarafından Türkiye için öngörülen kota ve gümrük vergisidir. Türkiye’deki zeytinyağı ihracatçıları, geçici olarak yapılan “dökme zeytinyağı” ihracatının küresel imajlarına zarar verdiği ve markalaşma faaliyetlerini kısıtladığını bildirmişlerdir. AB uyum politikalarının ise sektöre kalıcı olarak değer katacağını belirtmişlerdir (Bayramer ve ark., 2016).

Türkiye’de Zeytinyağının Sınıflandırılması

AB mevzuatı (2568/91) ile doğrudan uyumlu olan Türk Gıda Kodeksi Zeytinyağı ve Prina Yağı Tebliğine (2017/26) göre; zeytinyağı, sadece zeytin ağacı, *Olea europaea* L. meyvelerinden elde edilen yağlardır. Çözücü kullanılarak ekstrakte edilen veya reesterifikasyon işlemi ile doğal trigliserid yapısı değiştirilmiş yağlar ve diğer yağlarla karışımı bu tanımın dışındadır. Zeytinyağı şu şekilde sınıflandırılmaktadır; a) Natürel zeytinyağı: Zeytin ağacı meyvesinden doğal niteliklerinde değişikliğe neden olmayacak bir ısıl ortamda, sadece yıkama, dekantasyon, santrifüj ve filtrasyon işlemleri gibi mekanik veya fiziksel işlemler uygulanarak elde edilen; kendi kategorisindeki ürünlerin fiziksel, kimyasal ve duyuşal özelliklerini taşıyan yağlardır. Çözücü veya kimyasal ya da biyokimyasal

etkisi olan yardımcıları kullanılarak veya reesterifikasyonla elde edilen yağlar bu tanımın dışındadır. Natürel zeytinyağları; natürel sızma zeytinyağı, natürel birinci zeytinyağı ve ham zeytinyağı / rafinajlık olarak sınıflandırılmıştır. Türk Gıda Kodeksi Zeytinyağı ve Prina Yağı Tebliğine (2017/26) göre zeytinyağının sınıflandırılması aşağıdaki gibidir.

- a) Natürel zeytinyağı: Zeytin ağacı meyvesinden doğal niteliklerinde değişikliğe neden olmayacak bir ısı ortamında, sadece yıkama, dekantasyon, santrifüj ve filtrasyon işlemleri gibi mekanik veya fiziksel işlemler uygulanarak elde edilen; kendi kategorisindeki ürünlerin fiziksel, kimyasal ve duysal özelliklerini taşıyan yağlardır. Çözücü veya kimyasal ya da biyokimyasal etkisi olan yardımcıları kullanılarak veya reesterifikasyonla elde edilen yağlar bu tanımın dışındadır. Natürel zeytinyağları;
- 1) Natürel sızma zeytinyağı: Doğrudan tüketime uygun, serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 0,8 gramdan fazla olmayan yağlar,
- 2) Natürel birinci zeytinyağı: Doğrudan tüketime uygun, serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 2,0 gramdan fazla olmayan yağlar,
- 3) Ham zeytinyağı/Rafinajlık: Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 2,0 gramdan fazla olan ve/veya duysal ve karakteristik özellikleri bakımından doğrudan tüketime uygun olmayan, rafinasyon veya teknik amaçlı kullanıma uygun yağlar, olarak sınıflandırılır.
- b) Rafine zeytinyağı: Ham zeytinyağının doğal trigliserid yapısında değişikliğe yol açmayan metotlarla rafine edilmeleri sonucu elde edilen ve serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 0,3 gramdan fazla olmayan yağdır.
- c) Riviera zeytinyağı: Rafine zeytinyağı ile doğrudan tüketime uygun natürel zeytinyağları karışımından oluşan ve serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 1,0 gramdan fazla olmayan yağdır.
- ç) Çeşnili zeytinyağı: Zeytinyağlarına değişik baharat, bitki, meyve ve sebzelerin ilave edilmesi ile elde edilen ve diğer özellikleri açısından bu Tebliğ kapsamında kendi kategorisindeki ürünlerin özelliklerini taşıyan yağdır.

Kaynaklar

- 1) Anonim (2016a). <http://www.oliofficina.net/knowledge/economy/the-turkish-olive-oil-sector.htm>
- 2) Anonim (2016b). Türkiye Zeytincilik Sektör Raporu, İzmir.

- 3) Anonim (2018). T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Koperatifçilik Genel Müdürlüğü 2017 Yılı Zeytin ve Zeytinyağı Raporu.
- 4) Anonim (2020) Üretim sezonu sofralık zeytin ve zeytinyağı rekoltesi ulusal resmi tespit heyeti raporu (http://uzzk.org/Belgeler/UZZK_2019_2020_TURKIYE_REKOLTE_RAPORU.pdf).
- 5) Ballco, P., Royo, A. G. & Jurado, J. (2015). Consumer preferences for extra virgin olive oil with Protected Designation of Origin (PDO). Editorial Universitat Politècnica de Valencia.
- 6) Bayramer, G., Tunalioglu, R., & Karatas-Ozkan, M. (2016). Perspective of exporters in Turkey: problems in olive oil exports. In VIII International Olive Symposium 1199 (pp. 171-176).
- 7) Efe, R., Soykan, A., Cürebal, İ., Sönmez, S. (2016). Türkiye’de yetişen zeytin çeşitlerinin özellikleri ve coğrafi dağılışı, Zeytin Kitabı, E. Naskali (Editör), Kitabevi Yay. S. 37-80..
- 8) Efe, R., Soykan, A., Cürebal, İ., Sönmez, S., Efe, R., Öztürk, M., & Ghazanfar, S. (2011). Olive and olive oil culture in the Mediterranean Basin. Environment and Ecology in the Mediterranean Region., Cambridge, UK: Cambridge Scholars Publishing, 51-62.
- 9) FAOstat (2019). <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QC>.
- 10) GTHB, 2014. Zeytin ve zeytinyağı sektörü ulusal kümelenme stratejileri literatür araştırması raporu, Uluslararası Pazar Analizi, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, TÜBİTAK Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü, Ankara.
- 11) Gurbuz I. B. 2017. Economical Aspects of Adulteration in Table Olive and Olive Oil, March 04-05, 2017 III. IBANESS Congress Series - Edirne/Turkey.
- 12) Grigg, D. (2001). Olive oil, the Mediterranean and the world. GeoJournal, 53(2), 163-172.
- 13) <http://www.anatoliaoliveoil.com>
- 14) http://www.tariszeytinyagi.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=19
- 15) <http://www.oliofficina.net/knowledge/economy/the-turkish-olive-oil-sector.htm>
- 16) International Olive Council (2016), "Olivae", number 123.
- 17) Ozdemir Y, Yavas H, Ozyurt U, Kosti RI, Keskinel O, 2018. Olive semidrying process: oleuropein degradation in relation to sensory bitterness. J Food Sci Nutr (2), 33-42.
- 18) Turkish Food Codex Olive Oil and Pirina Oil Communication (Notification No: 2017/26)
- 19) TURKSTAT data (2006). Data on olive trees.

23 İtalya

Zeytinyağı birincil üretiminin haritalanması

Zeytin yetiştiriciliği İtalya için önemli bir ekonomik faaliyettir. İtalya'nın zeytin yetiştirme alanları aşağıdaki şekillerde verilmiştir. Zeytin üretiminin yarısından fazlasından Apulia bölgesinde sorumludur. Apulia bölgesi, Sicilya ve Calabria bölgesi ile birlikte, İtalyan zeytin üretiminin % 75'inden fazlasından sorumludur.

Regions	Share	Average harvest 4 Seasons (t)
Piemonte	0,0%	6
Lombardia	0,2%	548
Trentino Alto Adige	0,1%	289
Veneto	0,5%	1.515
Friuli Venezia Giulia	0,0%	103
Liguria	1,0%	3.370
Emilia Romagna	0,3%	1.030
Toscana	4,3%	14.171
Umbria	1,2%	3.978
Marche	1,1%	3.551
Lazio	4,3%	14.190
Abruzzo	2,9%	9.360
Molise	0,8%	2.724
Campania	3,5%	11.466
Puglia	51,9%	170.179
Basilicata	1,5%	4.803
Calabria	13,6%	44.433
Sicilia	11,0%	35.917
Sardegna	1,9%	6.106
ITALY	100,0%	327.738

Zeytinyağı sektörünün kaynak kartı (Ismea, 2019).

Zeytinyağının Tarihi Verileri

İtalya'da arkeolojik anlamda Mezolitik döneme kadar zeytin taşlarının varlığının belgelendiğine dikkat çekmek önemlidir. Dilsel, edebi ve arkeolojik kanıtlar, VIII ve VII yüzyıllar arasında zaten zeytin yetiştirildiğini ortaya koymaktadır. M.Ö.'ki yıllarda sadece zeytin yetiştiriciliği yapılmakla kalınmayıp aynı zamanda Akdeniz iklimi sayesinde kısa sürede ticaret için fazlalık oluşturan organize ürünlerin üretiminin de gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tarihi çağ söz konusu olduğunda, zeytin ile ilgili paleobotanik kanıtlar da yer almaktadır: Korunmuş zeytinlerle dolu ekstrüde amphoralar ile Giglio'nun gemisinin MÖ 600'den kalma enkazı ve ziyafet için bronz vazo servisi ve ayrıca MÖ 575-550 tarihlerinde zeytin dolu bir tür kazan içeren Cerveteri'nin sözde "Zeytin Türbesi" bunlardan bazılarıdır. Eski Etruria'nın tarımsal arazisini yeniden inşa etmek kolay değildir: zaman içinde meydana gelen dönüşümler hepsinden önemlisi Roma döneminde başlayan kırsal fakirleşme ve kırsalı terk etme, tüm ayrıntılarıyla, hala oldukça gelişmesi gereken bir

durumu kavramamızı engellemektedir. Eski kaynakların sunduğu panorama bile mutlu bir geçmişin anısının yaşandığı tarihi ilişki ve Etrüsk manzaranın karakterlerinin ve tarım yöntemlerinin farklı yapılandırılmış olduğu ilk emperyal çağa ait çağdaş bir gerçek dikkate alınarak kavranmalıdır.

Lazio ve Etruria'nın mezarlarına yerleştirilen, M.Ö. yoğunlaşmak için tasarlanan ve 7. yüzyılın üçüncü çeyreğinde çoğunlukla ithal edilen zeytinyağı konteynerlerinin zamanla üretilmesine başlanması: bunlar sadece yağ bazlı koku esansları içeren kaplar değil, aynı zamanda yemeklik yağ içerecek şekilde tasarlanmış kaplardır.

Lüks mal ticaretinde yer alan egzotik bir markanın değerli ürünlerinden olan yağ ve şarabın, çok eski ve orta arkaik dönemde mezar eşyalarında sıklıkla görülen, Etruria ürünlerinin kaplarında yaygın olarak kullanıldığı andır. Aryballoyları ve ithal Korint kaymaktaşının taklit eden bucchero ve seramik figürinlerdeki küçük balsamar da bu ürünlerin kullanımları özellikle yaygındır.

İmparatorluk döneminde zeytinler tüm akşam yemeklerinde, hatta en önemli yemeklerde bile servis ediliyordu: Martial'un dediği gibi, zeytin yemeğin hem başlangıcını hem de sonunda sunuluyordu, örneğin hem meze olarak yenmesi hem de yemek bittiğinde yenmesi bir yemek zevki sunmaktaydı.

Kaynak.

<https://www.beniculturali.it/mibac/multimedia/MiBAC/minisiti/alimentazione/sezioni/origini/articoli/olio.html>

İtalya'da zeytinyağının birincil üretimi

Aşağıdaki tablo üretilen prima yağı hakkında bilgi vermektedir.

	Birim	2015	2016	2017	2018**	2018**/17 % Değişim
Yapı						
tarım çiftliği	(n)	825.201	825.201	825.201	825.201	0,0
arazi	(ha)	1.073.324	1.164.389	1.170.157	1.170.157	0,0
arazi/şirket *	(ha)	1,30	1,41	1,42	1,42	0,0
aktif kırıcılar	(n)	4.944	3.961	4.870	4.036	-17,1
sanayi şirketi1	(n)	220	220	220	220	0,0
Teklif						
üretim	(t)	474.620	182.325	428.922	185.000	-56,9
birim ağırlık (DOP)	(% miktar)	2,3	4,0	2,3	4,0	71,6
üretim/tüketim	(% miktar)	88,7	33,8	98,8	34,9	-64,7
sanayi cirosu 2	(milyon euro)	3.151	3.214	3.310	3.320	0,3
cirodaki ağırlık gıda endeksi	(% değer)	2,4	2,4	2,5	2,5	0,3
Yabancı ticaret						
ithalat	(milyon euro)	1.859	1.791	1.959	1.763	-10,0
ithalat/insan tüketimi	(% miktar)	109,1	105,6	122,3	110,9	-9,3
tarım işletmelerinin toplam ağırlığı	(% değer)	4,3	4,2	4,3	4,2	-2,2
ihracat	(milyon euro)	1.530	1.618	1.573	1.573	0,0
tarım işletmelerinin toplam ağırlığı	(% değer)	4,1	4,2	3,8	3,8	-1,6

ihracat/üretim	(% miktar)	76,3	218,2	76,8	202,7	164,0
dengesi	(milyon euro)	-329	-173	-386	-190	-50,8
normalleştirilmiş	(% değer)	-9,7	-5,1	-10,9	-5,7	-47,9
denge						

Talep

görünür toplam insan (t) 535.000 540.000 434.000 530.000 22,1
tüketimi³

kişi başına görünen (kg) 9,2 9,0 8,5 8,9 4,5
tüketim⁴

Market

Zeytinyağı üretim fiyat (100=2010) 194,9 158,8 208,7 167,9 -19,6
indeksi

- değer endeksi 209,3 158,9 215,6 176,0 -18,4

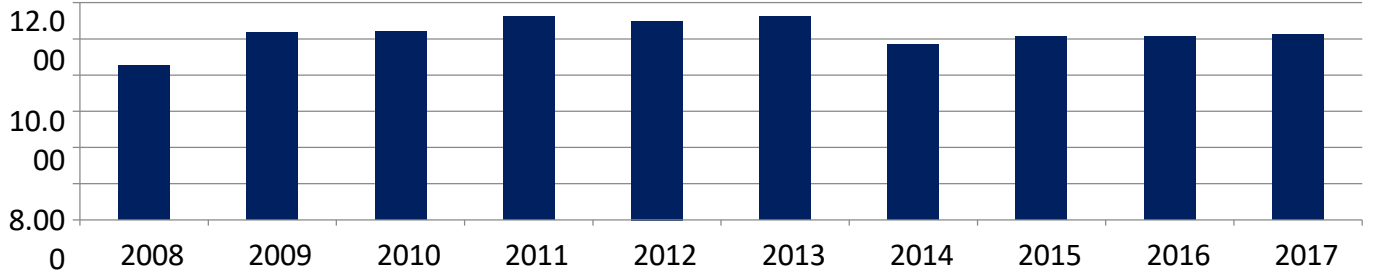
Zeytin üretim (100=2010) 108,2 105,9 108,6 111,6 2,8
araçlarının endeksi

	2016 Toplam	2017 Hektar değişimi	Biyolojik Hektar 2017	2016 Toplam	17/16 % değişim
Zeytin	222.452	63.510	172.232	235.741	6,0
- Sofralık zeytin	799	277	702	979	22,5
- Zeytin yağı	221.653	63.233	171.529	234.762	5,9

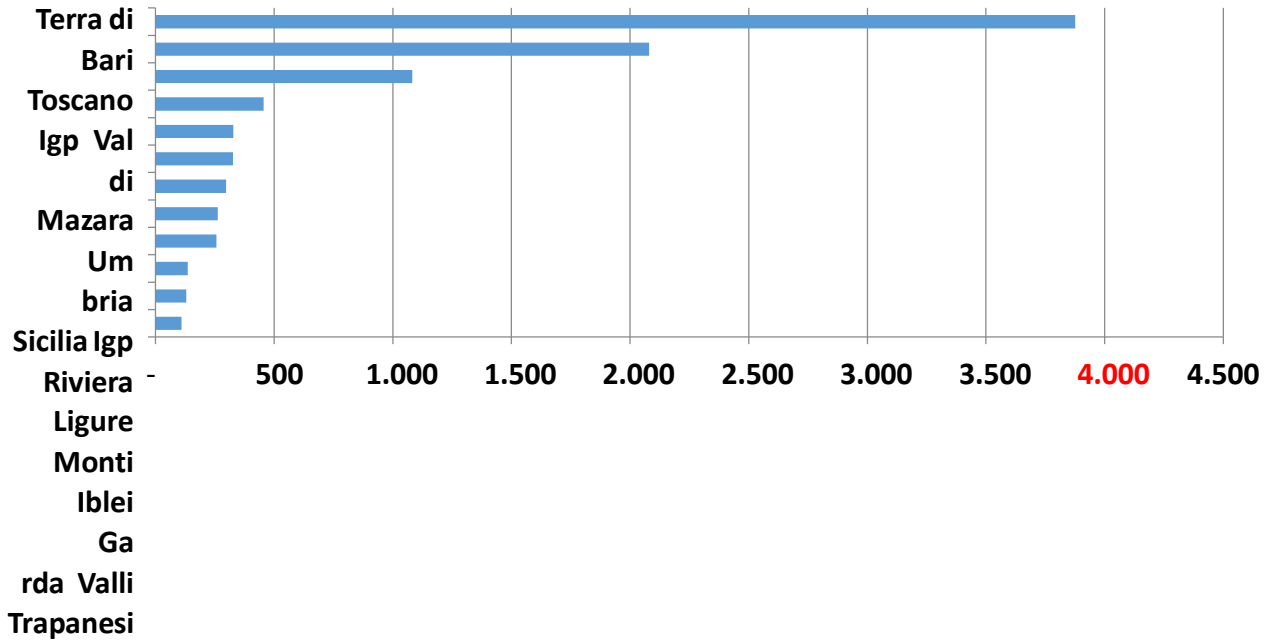
Kaynak: ISMEA su dati
SINAB,

İtalya'da zeytin çeşitleri ve dağılımı

Toplam yağ üretimi (ton)

Ana zeytinyağı (ton)

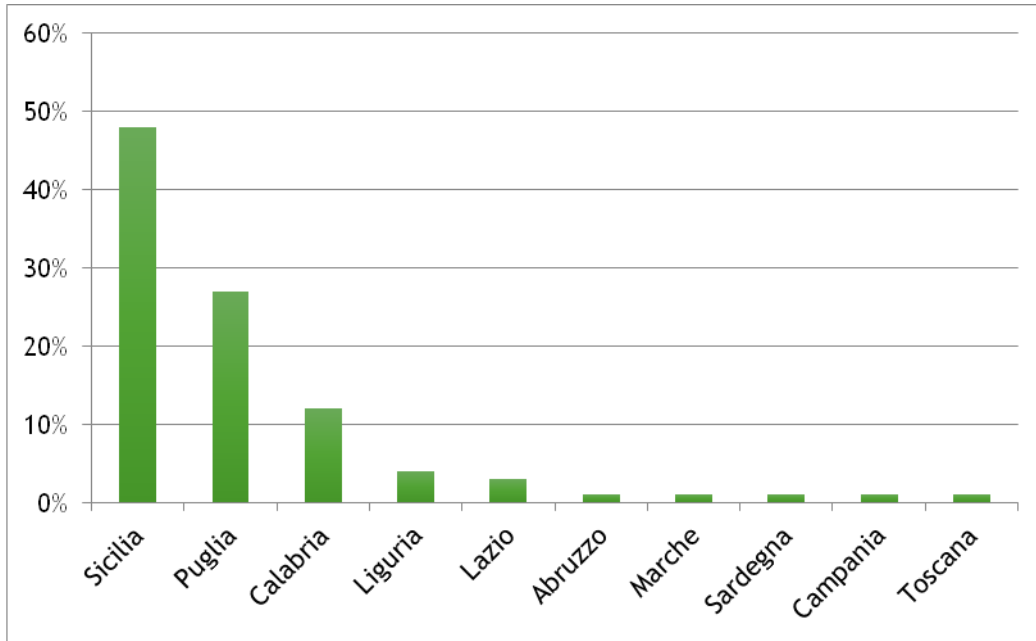

	Birim	2015	2016	2017	2018**	2018** / 17 % Değişim
Yapı						
tarım çiftliği	(n)	825.201	825.201	825.201	825.201	0,0
arazi	(ha)	1.073.324	1.164.389	1.170.157	1.170.157	0,0
arazi/şirket *	(ha)	1,30	1,41	1,42	1,42	0,0
aktif kırıcılar	(n)	4.944	3.961	4.870	4.036	-17,1
sanayi şirketi1	(n)	220	220	220	220	0,0
Teklif						
üretim	(t)	474.620	182.325	428.922	185.000	-56,9
birim ağırlık (DOP)	(% miktar)	2,3	4,0	2,3	4,0	71,6
üretim/tüketim	(% miktar)	88,7	33,8	98,8	34,9	-64,7
sanayi cirosu 2	(milyon euro)	3.151	3.214	3.310	3.320	0,3
cirodaki ağırlık gıda	(% değer)	2,4	2,4	2,5	2,5	0,3
endeksi						
Yabancı ticaret						
ithalat	(milyon euro)	1.859	1.791	1.959	1.763	-10,0
ithalat/insan tüketimi	(% miktar)	109,1	105,6	122,3	110,9	-9,3
tarım işletmelerinin	(% değer)	4,3	4,2	4,3	4,2	-2,2
toplam ağırlığı						
ihracat	(milyon euro)	1.530	1.618	1.573	1.573	0,0
tarım işletmelerinin	(% değer)	4,1	4,2	3,8	3,8	-1,6
toplam ağırlığı						
ihracat/üretim	(% miktar)	76,3	218,2	76,8	202,7	164,0
dengesi	(milyon euro)	-329	-173	-386	-190	-50,8
normalleştirilmiş denge	(% değer)	-9,7	-5,1	-10,9	-5,7	-47,9
Talep						
görünür toplam insan	(t)	535.000	540.000	434.000	530.000	22,1
tüketimi3						
kişi başına görünen	(kg)	9,2	9,0	8,5	8,9	4,5
tüketim 4						
Market						
Zeytinyağı üretim fiyat (100=2010)		194,9	158,8	208,7	167,9	-19,6
indeksi						
- değer endeksi		209,3	158,9	215,6	176,0	-18,4
Zeytin üretim (100=2010)		108,2	105,9	108,6	111,6	2,8
araçlarının endeksi						

İtalya'nın sofralık zeytin figürleri

İtalyan üretiminin sadece üçte biri, kantinden açıkça çeşitten gelmektedir. Geri kalan kısım, toplam zeytin hacmi her zaman ürünün doğrudan taze tüketimine veya mevsimsel ve pazar eğilimlerine göre öğütme seçeneklerine bağlı olduğu için çift amaçlı zeytinlerden gelir. Bu nedenle sofralık zeytin üretiminde kesin miktarları belirlemek zordur. Ayrıca, İtalya üretim açısından dikkat çekmemektedir ve net bir ithalatçı konumundadır.

Üretim en verimli yıllarda 70-75 bin tona ulaşmakta ancak verimsiz yıllarda 40 bin tonun altına düşmektedir. Bu durumun bir nedeni olarak yukarıdaki grafikten de anlaşılabilir olduğu gibi sofralık zeytin üreten bölgelerin zeytinyağı üreten bölgelere göre çok daha az olması gösterilebilir. Diğer yandan, zeytinyağı sektöründen farklı olarak sofralık zeytin sektöründe Sicilya, ulusal üretimin yarısı ile üretimde liderliğine sahiptir. Sicilya'yı üretimde takiben Puglia ve daha sonra Calabria gelmektedir. Liguria ve Lazio da üretimde iyi bir konumda yer almaktadır.

ISMEA (Tarımsal Gıda Pazarı için Hizmet Enstitüsü) verilerinin Istat (İtalyan Ulusal İstatistik Enstitüsü) tarafından değerlendirilmesi

İşleme şirketleri ile ilgili çok az istatistik veri yer almaktadır ve bazı veriler üretici birliklerinden elde edilebilir. Unaprol'un (İtalyan Zeytin Konsorsiyumu) farklı kaynaklardan yararlanarak oluşturduğu tahmine göre yaklaşık 300 sofralık zeytin işleme endüstrisinin olduğu ve bunların % 30'unun paketlemede rol aldığını belirtilmektedir. İşleme endüstrisi genel olarak işleme ve depolama kapasitesi 2.000 q'un altında olan orta-küçük işletmelerden oluşmaktadır ve işletmelerin ancak % 10'u 5.000 q'dan büyük işleme ve depolama kapasitesine sahiptir.

Öte yandan İtalya net olarak bir ithalatçı konumundadır. "Sofralık zeytin" için özetlenen tüm ürün kategorileri göz önünde bulundurulduğunda, bazı yıllarda ithalat 100 bin tonu aşarken, ihracat nadiren 40 bin tona ulaşmaktadır. Dolayısıyla değer açısından ticaret dengesi negatif bir değere sahiptir. 2017 yılında bu açık 66 milyon avroya ulaşmıştır. İthalatın % 91'i benzer bir oranda harcamalara sahip olan AB ülkeleriyle yapılmaktadır. Tedarikçi ülkeler daha detaylı incelendiğinde, İtalya'nın ithalat ihtiyacının yarısından fazlası İspanya tarafından ve üçte biri Yunanistan tarafından

karşılandığı belirtilmektedir. Diğer taraftan ihracatta farklı bir durum söz konusudur. AB içinde, gelirlerin % 55'ine eşit bir değer elde etmek için, toplam ürünün % 67'si ihraç edilmektedir. Değer bazında alıcı ülke olarak ilk sırayı ABD alırken, halen AB'de yer alan İngiltere ise % 25 alım hacmiyle en önemli alıcı ülke konumundadır.

Zeytinyağı ithalat/ihracat profili

Bin ton				Milyon euro		
	İthalat	İhracat	Denge	İthalat	İhracat	Denge
2008	517	336	-181	1.291	1.169	-122
2009	497	327	-170	1.006	1.015	8
2010	612	381	-231	1.203	1.166	-36
2011	625	402	-223	1209	1.237	28
2012	599	417	-182	1155	1.271	116
2013	481	385	-96	1224	1.375	151
2014	666	411	-255	1.510	1.371	-139
2015	583	362	-221	1.859	1.530	-329
2016	570	398	-172	1.791	1.618	-173
2017	531	329	-201	1.953	1.552	-402
Var. 17/16	-6,9%	-17,2%	-22,1%	9,1%	-4,1%	-47,5%

Zeytinyağının sınıflandırılması

Natürel zeytinyağı, zeytin ağacı, *Olea europaea* L. meyvelerinden doğal niteliklerinde değişikliğe neden olmayacak bir ısı ortamında, sadece yıkama, dekantasyon, santrifüj ve filtrasyon işlemleri gibi mekanik veya fiziksel işlemler uygulanarak elde edilen yağlardır.

Natürel zeytinyağları, aşağıda yer aldığı şekillerde tüketime uygundur:

Natürel sızma zeytinyağı

Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 0,8 gramdan fazla olmayan ve diğer özellikleri, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan zeytinyağıdır.

Natürel zeytinyağı

Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 2 gramdan fazla olmayan ve diğer özellikleri, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan **zeytinyağıdır**.

Sıradan natürel zeytinyağı

Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 3.3 gramdan fazla olmayan ve diğer özellikleri, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan natürel zeytinyağıdır. Bu ürün sadece perakende satış ülkesinden izin veriliyorsa tüketicilere doğrudan satılabilir. İzin verilmiyorsa bu ürünün adlandırması ilgili ülkenin yasal hükümleri ile uyumlu olacaktır.

Tüketime uygun olmayan natürel zeytinyağı

Natürel zeytinyağı doğrudan tüketime uygun olmadığında, natürel lampant zeytinyağı olarak tanımlanır. Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 3.3 gramdan fazla olan ve/veya organoleptik özellikleri ve diğer özellikleri IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan ham zeytinyağıdır. Rafinasyon veya teknik amaçlı kullanıma uygun yağlardır.

Rafine zeytinyağı

Rafine zeytinyağı, doğal gliseridik yapısında değişikliğe yol açmayan metotlarla natürel zeytinyağının rafine edilmeleri sonucu elde edilen yağdır. Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 0,3 gramdan fazla olmayan ve diğer özellikleri, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan zeytinyağıdır. Bu ürün sadece perakende satış ülkesinden izin veriliyorsa tüketicilere doğrudan satılabilir.

Zeytinyağı (Riviera)

Rafine zeytinyağı ve oldukları gibi tüketime uygun olan natürel zeytinyağlarının bir karışımından oluşan yağdır. Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 1 gramdan fazla olmayan ve diğer özellikleri, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahiptir. Perakende satış ülkesi daha spesifik bir adlandırma isteyebilir.

Prina yağı

Prina zeytinyağı, yeniden esterleşme süreçleri ve diğer çeşit yağlarla herhangi bir karışımı aracılığıyla elde edilen yağlar hariç olmak üzere pirinanın solventlerle veya diğer fiziksel işlemlerle işleminden geçirilmesi aracılığıyla elde edilen yağdır. Aşağıdaki adlandırma ve tanımlara göre pazarlanmaktadır:

Ham prina yağı, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan zeytinyağıdır. İnsan tüketimi için rafine edilmesi kastedilir veya teknik kullanımı kastedilir.

Rafine prina yağı, doğal gliseridik yapısında değişikliğe yol açmayan metotlarla natürel zeytinyağının rafine edilmeleri sonucu elde edilen yağıdır. Serbest yağ asitliği oleik asit cinsinden her 100 gramda 0,3 gramdan fazla olmayan ve diğer özellikleri, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan zeytinyağıdır. Bu ürün sadece perakende satış ülkesinde izin veriliyorsa tüketicilere doğrudan satılabilir.

Prina yağı, rafine pirina yağları ve oldukları gibi tüketime uygun olan natürel zeytinyağının bir karışımından oluşan yağıdır. Serbest yağ asitlik değeri oleik asit cinsinden her 100 gramda 1 gramdan fazla olmayan ve diğer özellikleri, IOC standardında bu kategori için karşılık gelen değerlere sahip olan zeytinyağıdır. Perakende satış ülkesi daha spesifik bir adlandırma isteyebilir.

Sağlık Beyanının Sınıflandırılması

1991 yılında tasarlanan mevcut zeytinyağı ürün sınıflandırmasının, piyasada bulunan ürünlerin niteliksel farklılıklarını tanımlamak için eski ve yetersiz olduğu düşünüldüğünde, polifenol beyanı aslında tüketici açısından ürüne premium fiyat atfetmek için yararlı bir farklılaşma aracını temsil etmektedir.

Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi, zeytinyağı polifenollerinin kan lipidlerinin oksidatif stresden korunmasına katkıda bulunduğu dair sağlık beyanını (Komisyon Tüzüğü (AB) 432/2012) onayladı. Bu beyan sadece 1 kg zeytinyağı başına en az 250 mg hidroksitirozol, tirozol veya bunların türevlerini içeren zeytinyağı için kullanılabilir ve yararlı etki günlük 20 g miktarında zeytinyağının alınmasıyla sağlanır.

Gıda ürünleri ile ilgili olarak yapılan sağlık beyanlarının, ürünlerin etiketlenmesinde ve AB piyasasının arzında kullanılabilmeleri için EC 1924/2006 Yönetmeliği hükümlerine uymaları gerekmektedir.

Bu izin prosedürü kapsamında, Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi'nin Diyetetik Ürünler, Beslenme ve Alerjiler Paneli sağlıkla ilgili beyanlarına ilişkin verilerin bilimsel açıdan doğrulanmasından sorumludur.

16 Mayıs 2012 tarihli Avrupa Komisyonu'nun 432/2012 sayılı Yönetmeliğinde izin verilen sağlık beyanlarının bir listesini yayımlanmıştır ve Avrupa Beslenme ve Sağlık Beyanları Kaydı tüm izin verilen sağlık beyanlarının, kullanım koşulları ve kısıtlamalarının yanı sıra kullanıma izin verilmeyen sağlık beyanlarını ve bunların uygun bulunmama nedenlerini içeren tam bir rapor yayımlanmıştır.

Zeytinyağı için izin verilen sağlık beyanları;

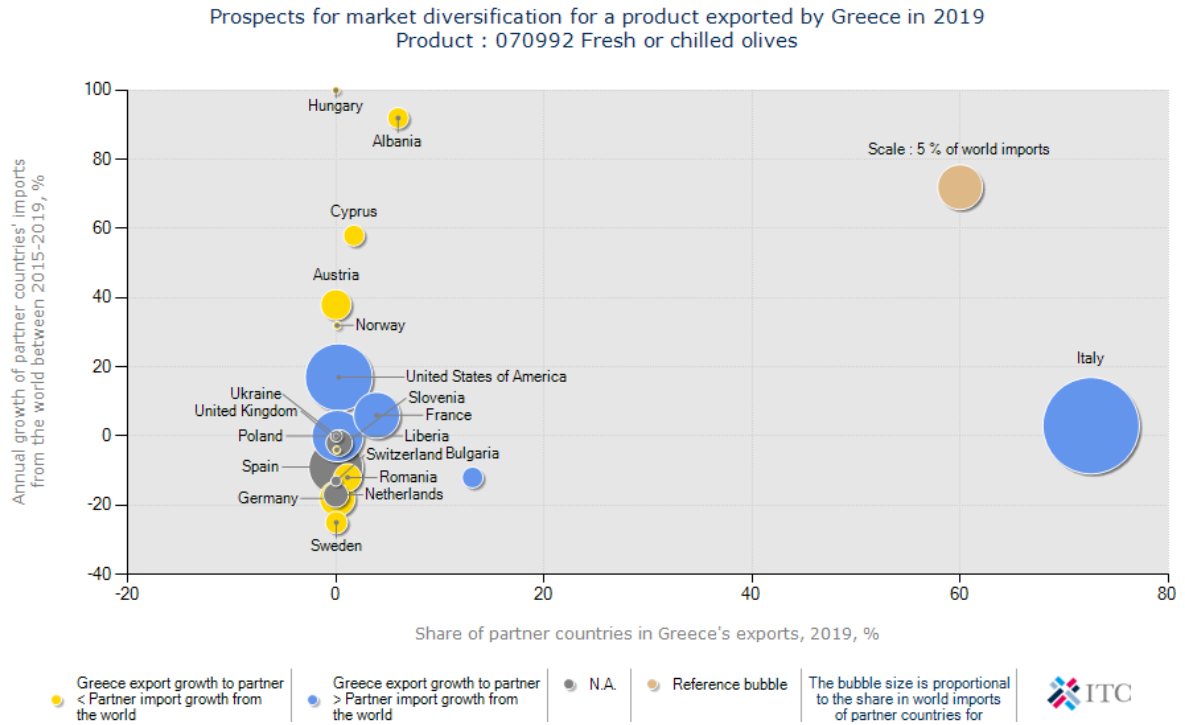
- zeytinyağı polifenolleri
- oleik asit
- E vitamini
- tekli doymamış ve/veya çoklu doymamış yağ asitleri'dir.

Bu beyanlar natürel sızma zeytinyağının daha iyi bir şekilde sınıflandırmasını sağlamaktadır.

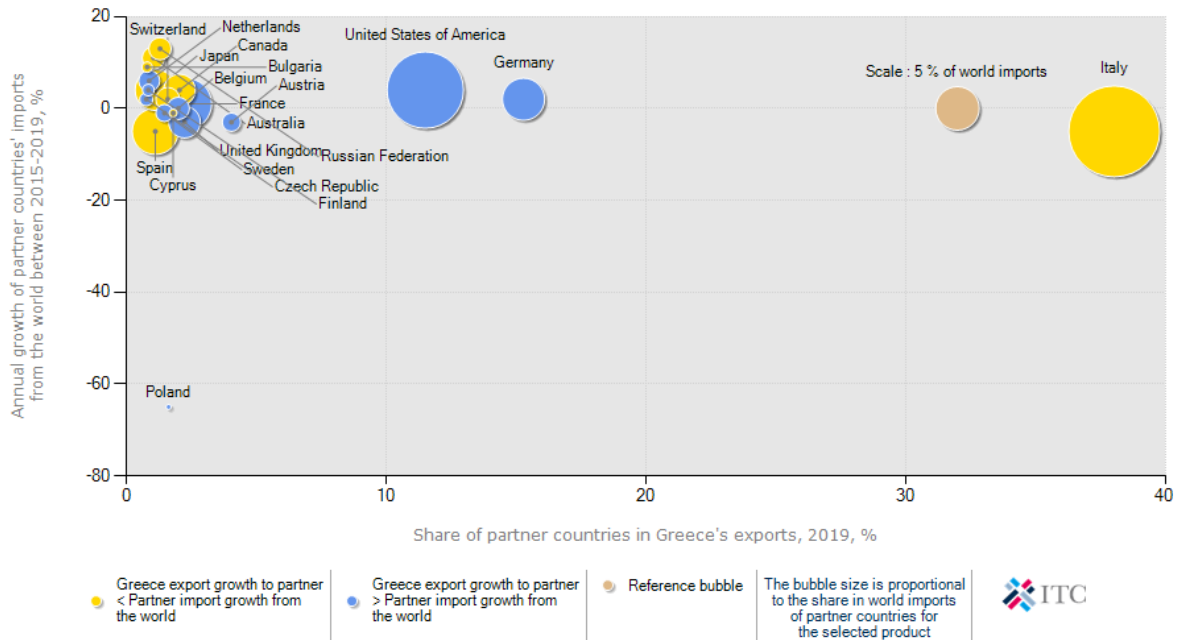
Kaynak: www.internationaloliveoil.org/olive-world/olive-oil/

Grafikler

Kaynak: Trade Map, International Trade Centre - www.trademap.org

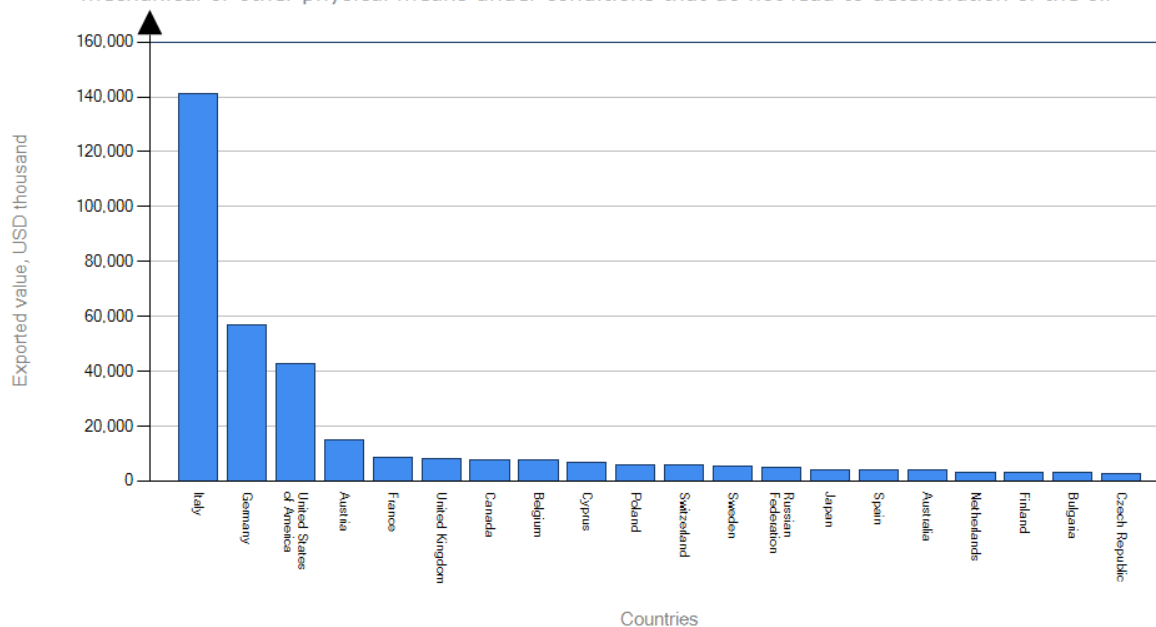

Prospects for market diversification for a product exported by Greece in 2019
Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

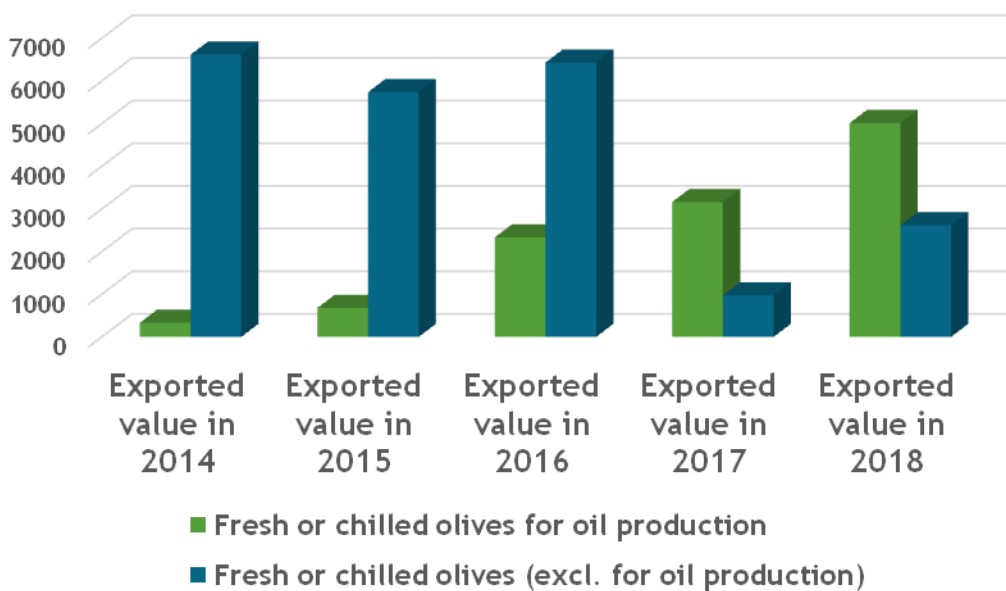

List of importing markets for a product exported by Greece in 2019

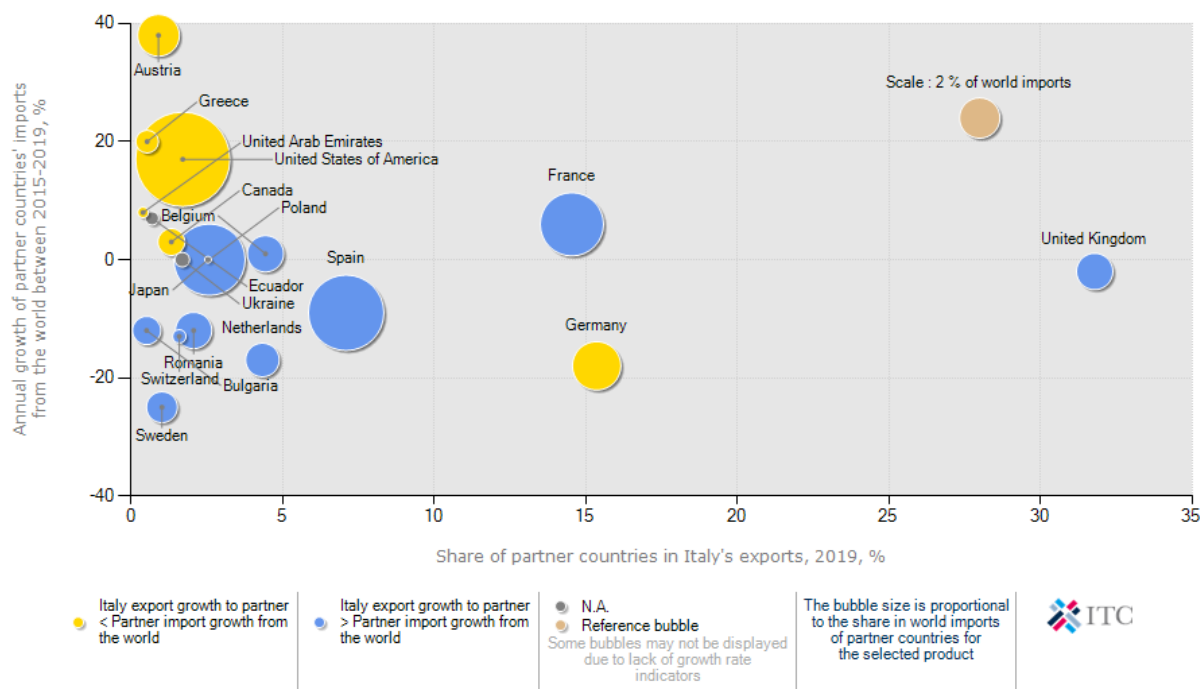
Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

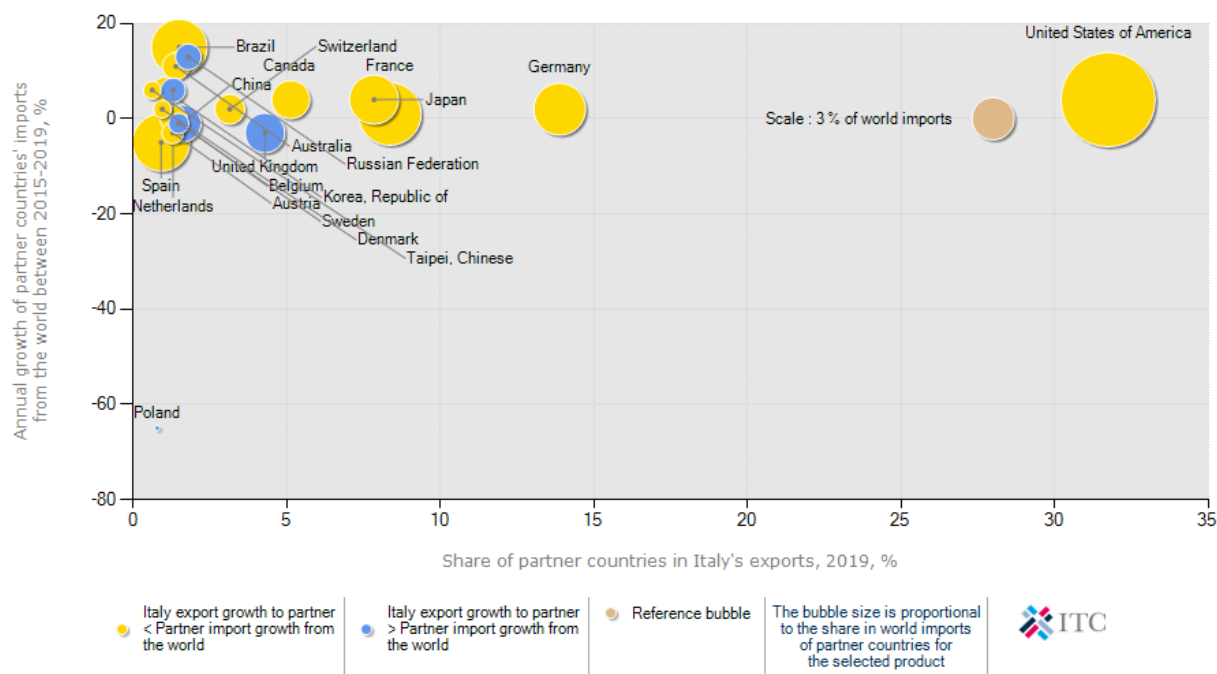
GREECE - In US Dollar thousand

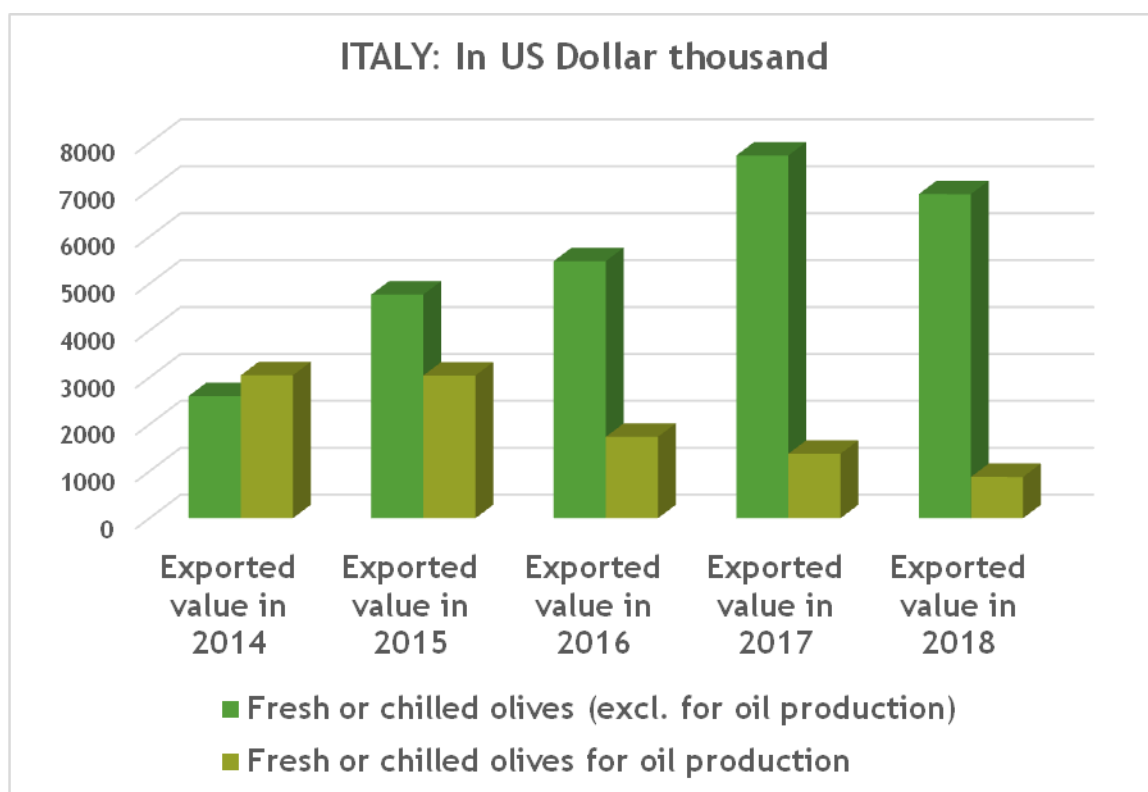
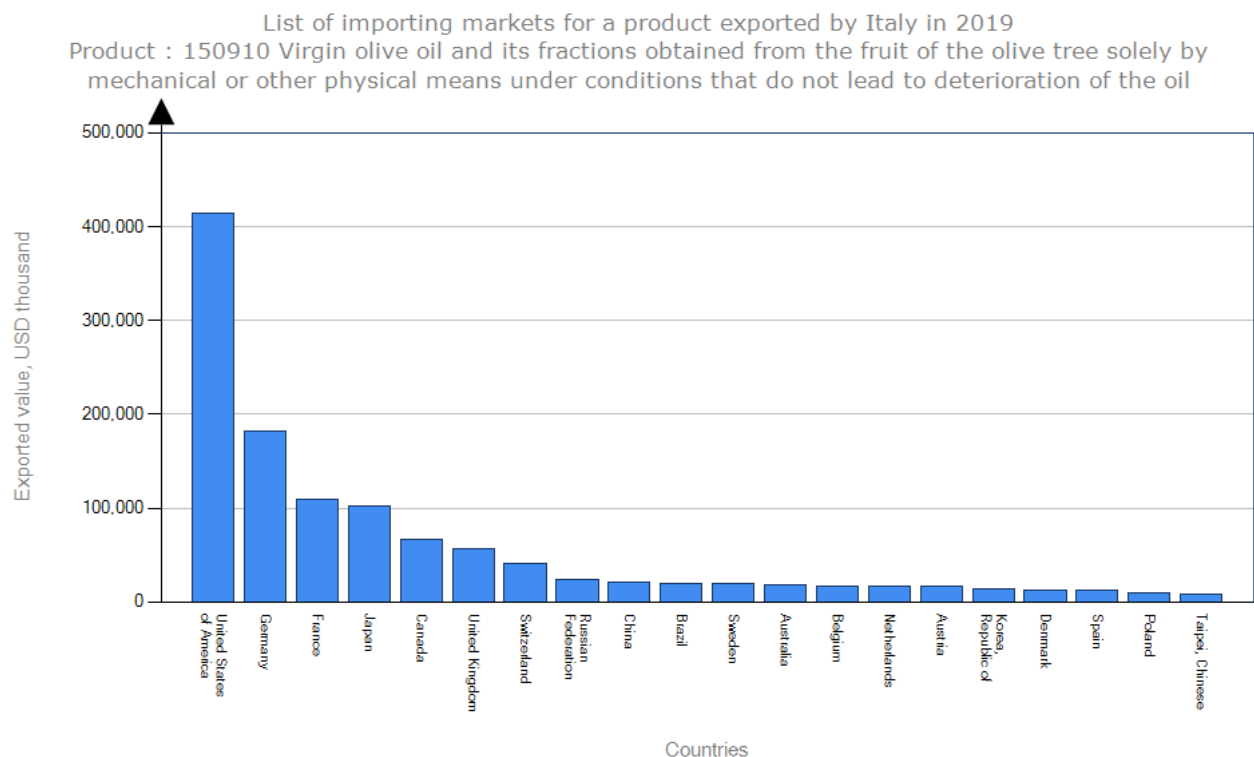

Prospects for market diversification for a product exported by Italy in 2019
Product : 070992 Fresh or chilled olives

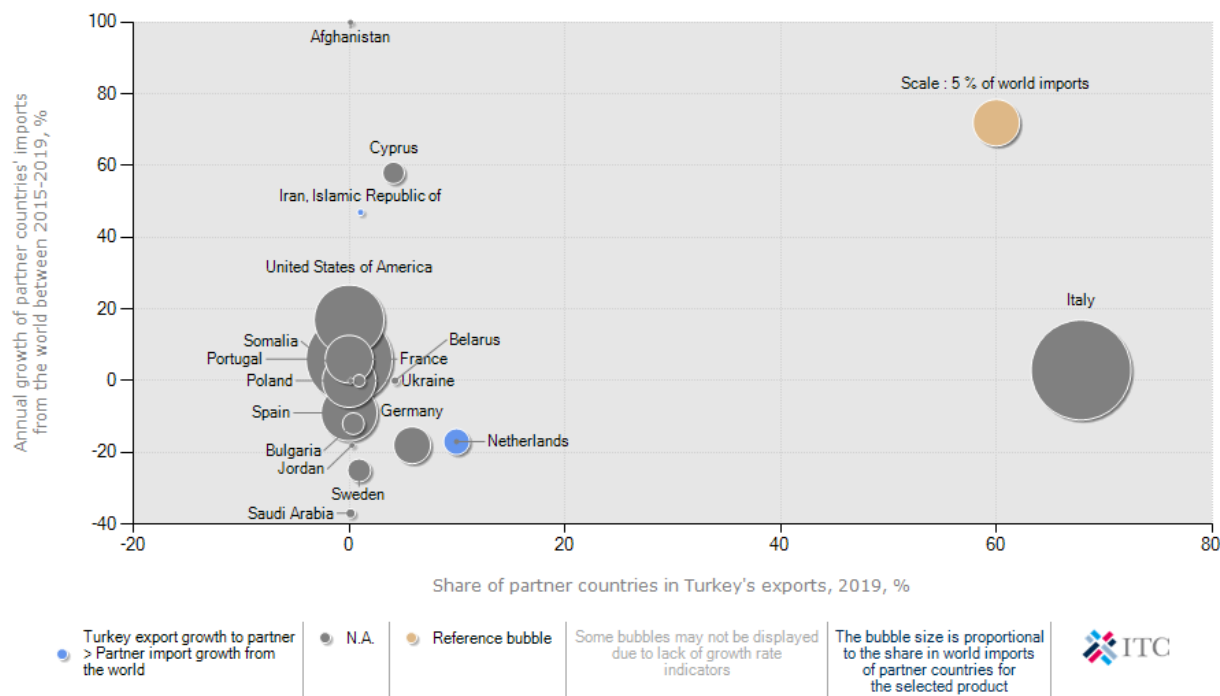

Prospects for market diversification for a product exported by Italy in 2019
Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

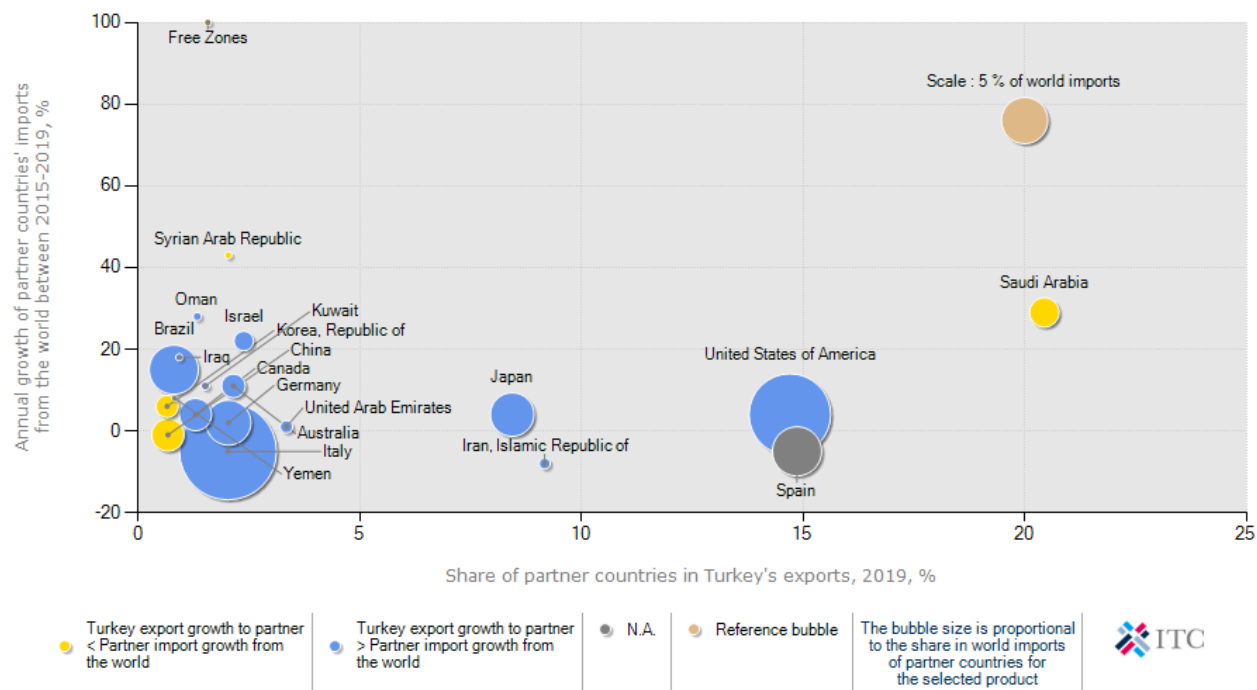

Prospects for market diversification for a product exported by Turkey in 2019
Product : 070992 Fresh or chilled olives

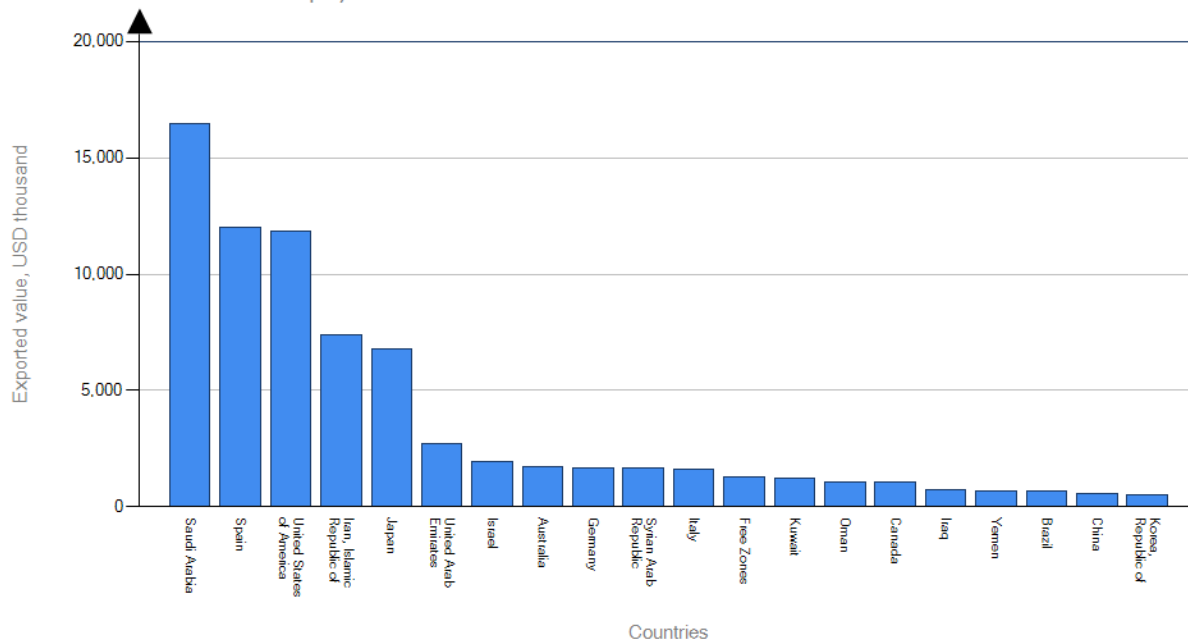

Prospects for market diversification for a product exported by Turkey in 2019
Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

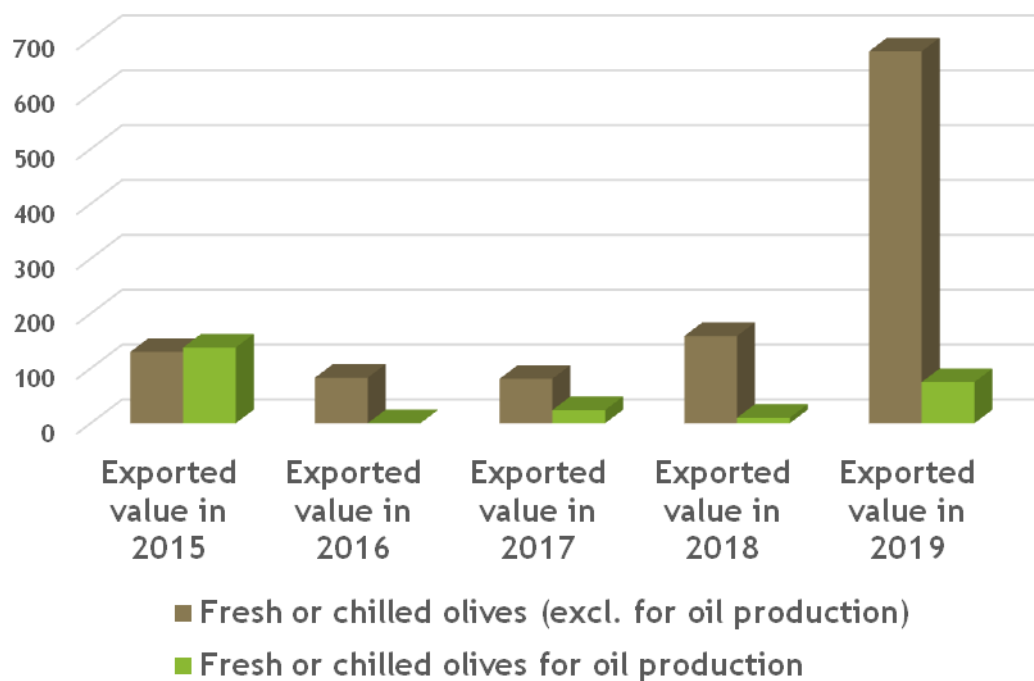

List of importing markets for a product exported by Turkey in 2019

Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

TURKEY: US Dollar thousand

İlgili ülkeler arasında İkili Ticaret

Yunanistan ve İtalya arasındaki ikili ticaret

Ürün: 150910 Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...

Birim : Bin Euro

Ürün kodu	Ürün etiketi	Yunanistan'ın İtalya'ya ihracatı			Yunanistan'ın Dünya ülkelerine ihracatı		
		2017'deki değer	2018'deki değer	2019'daki değer	2017'deki değer	2018'deki değer	2019'daki değer
15091020	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya... ile elde edilen natürel sızma zeytinyağı	184,862	274,325	107,916	348,094	472,473	290,560
15091010	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya ... ile elde edilen natürel lampant zeytinyağı	31,522	29,907	16,576	41,710	42,651	24,482
15091080	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya diğer fiziksel... ile elde edilen natürel zeytinyağı	4,788	7,086	2,097	22,553	23,543	17,133

Yunanistan ve Türkiye arasındaki ikili ticaret

Ürün: 150910 Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...

Birim : Bin Euro

Ürün kodu	Ürün etiketi	Yunanistan'ın Türkiye'ye ihracatı			Yunanistan'ın Dünya ülkelerine ihracatı		
		2017'deki değer	2018'deki değer	2019'daki değer	2017'deki değer	2018'deki değer	2019'daki değer
15091020	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya... ile elde edilen natürel sızma zeytinyağı	5	39	35	348,094	472,473	290,560
15091080	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya diğer fiziksel... ile elde edilen natürel zeytinyağı	0	0	0	22,553	23,543	17,133
15091010	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya ... ile elde edilen natürel lampant zeytinyağı	0	0	0	41,710	42,651	24,482

İtalya ve Yunanistan arasında ikili ticaret

Ürün: 150910 Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...

Birim : Bin Euro

Ürün kodu	Ürün etiketi	İtalya'nın Yunanistan'a ihracatı			İtalya'nın Dünya ülkelerine ihracatı		
		2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer	2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer
15091020	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya... ile elde edilen natürel sızma zeytinyağı	59	343	284	1,166,837	1,143,640	1,121,120
15091010	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya ... ile elde edilen natürel lampant zeytinyağı	291	6	4	15,443	15,716	7,328
15091080	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya diğer fiziksel... ile elde edilen natürel zeytinyağı	53	436	0	46,365	33,626	18,937

İtalya ve Türkiye arasında ikili ticaret

Ürün: 150910 Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...

Birim : Bin Euro

Ürün kodu	Ürün etiketi	İtalya'nın Türkiye'ye ihracatı			İtalya'nın Dünya ülkelerine ihracatı		
		2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer	2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer
15091020	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya... ile elde edilen natürel sızma zeytinyağı	59	46	110	1,166,837	1,143,640	1,121,120
15091080	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya diğer fiziksel... ile elde edilen natürel zeytinyağı.	11	0	15	46,365	33,626	18,937
15091010	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi veya ... ile elde edilen natürel lampant zeytinyağı	17	0	0	15,443	15,716	7,328

Türkiye ve İtalya arasında ikili ticaret

Ürün: 150910 Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak islenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...

Birim : Bin Euro

Ürün kodu	Ürün etiketi	Türkiye'nin İtalya'ya ihracatı			Türkiye'nin Dünya ülkelerine ihracatı		
		2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer	2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer

150910800014	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	3,081	3,661	1,465	68,792	64,619	30,694
150910100000	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi veya ... ile elde edilen natürel lampant zeytinyağı	0	0	0	3	0	5
150910200000	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi veya... ile elde edilen natürel sızma zeytinyağı	0	0	0	1	3	8
150910800011	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	0	0	0	21,091	34,816	27,623
150910800012	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	0	0	0	3,464	5,693	4,555
150910800013	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	0	0	0	5,011	11,054	9,162

Türkiye ve Yunanistan arasında ikili ticaret

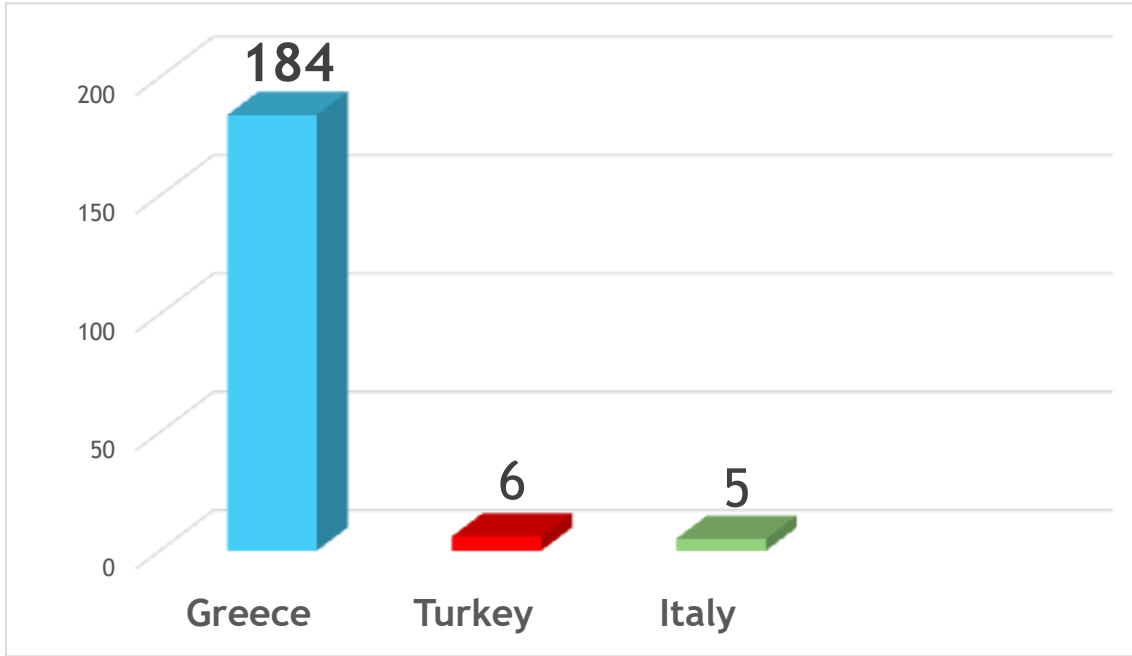
Ürün: 150910 Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...

Birim : Bin Euro

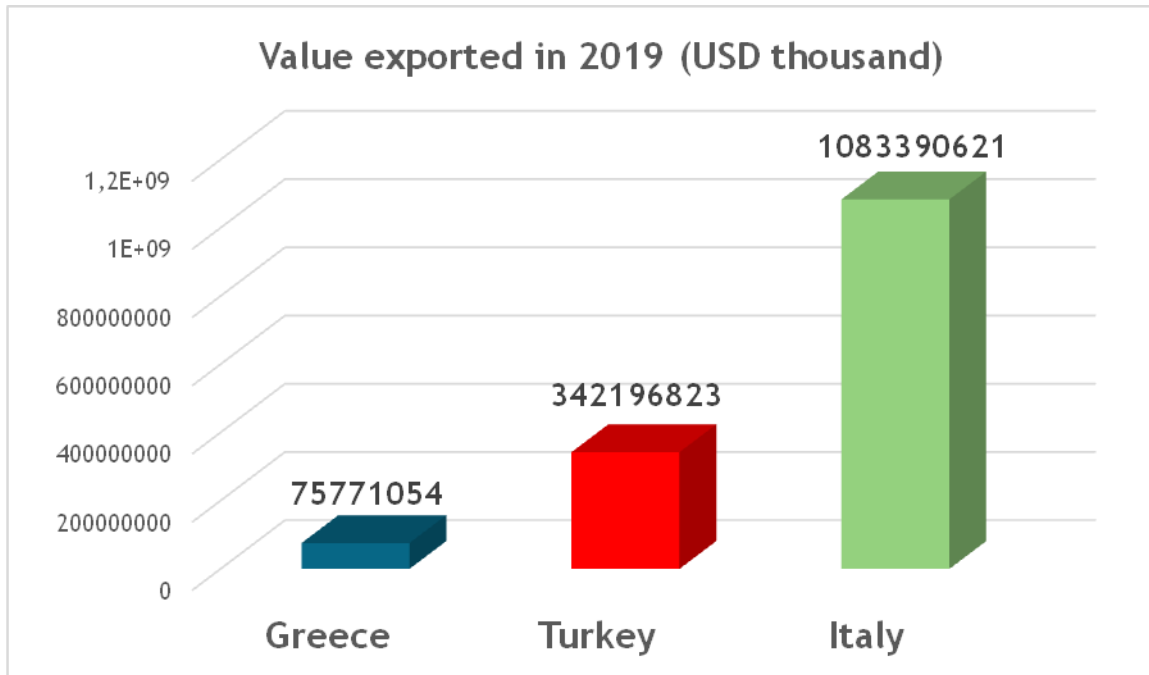
Ürün kodu	Ürün etiketi	Türkiye'nin Yunanistan'a ihracatı			Türkiye'nin Dünya ülkelerine ihracatı		
		2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer	2017'deki değer	2018'deki değer	2019'deki değer
150910100000	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi veya ... ile elde edilen natürel lampant zeytinyağı	0	0	0	3	0	5
150910200000	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi veya... ile elde edilen natürel sızma zeytinyağı	0	0	0	1	3	8
150910800011	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	0	0	0	21,091	34,816	27,623
150910800012	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	0	0	0	3,464	5,693	4,555
150910800013	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	0	0	0	5,011	11,054	9,162
150910800014	Zeytin ağacı meyvesinin sadece mekanik olarak işlenmesi ile elde edilen natürel zeytinyağı ve fraksiyonları...	0	0	0	68,792	64,619	30,694

Natürel sızma zeytinyağı ihraç eden firma sayısı

Ürün: 150910 Natürel zeytin yağı

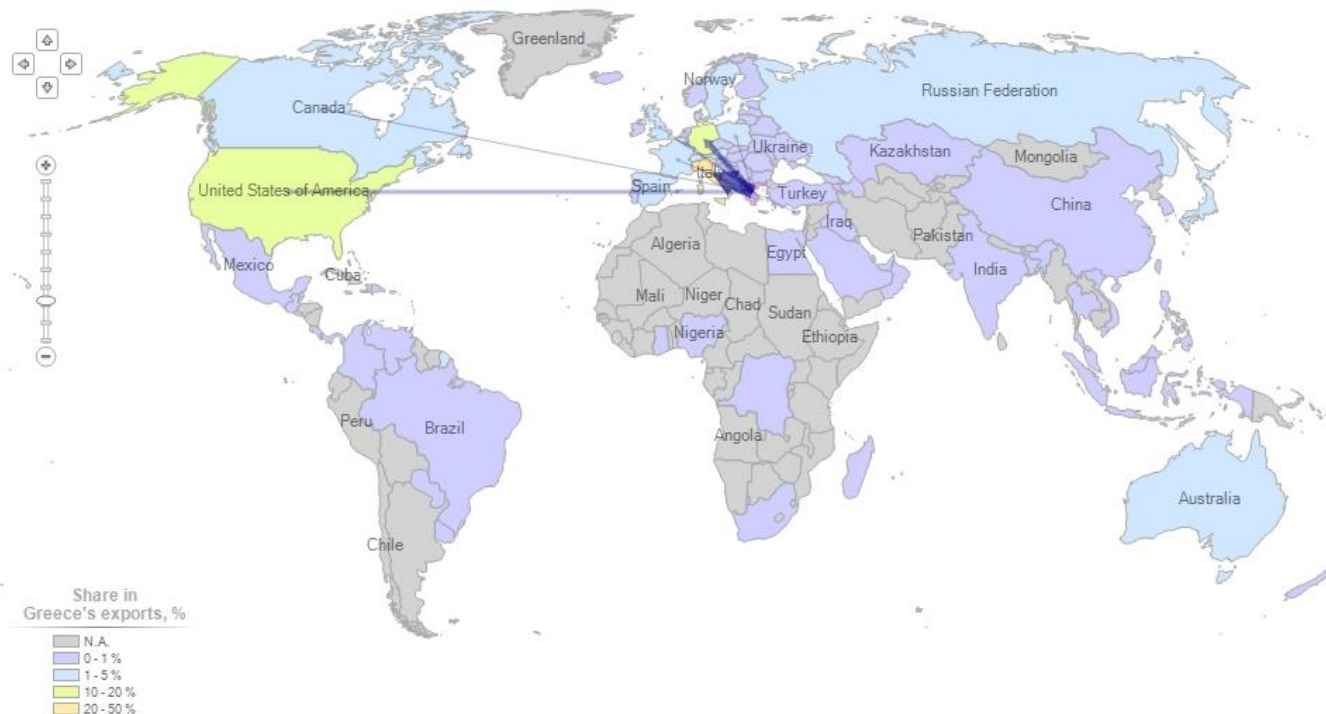
Natürel sızma zeytinyağının ihracat değeri

Ürün: 150910 Natürel zeytinyağı

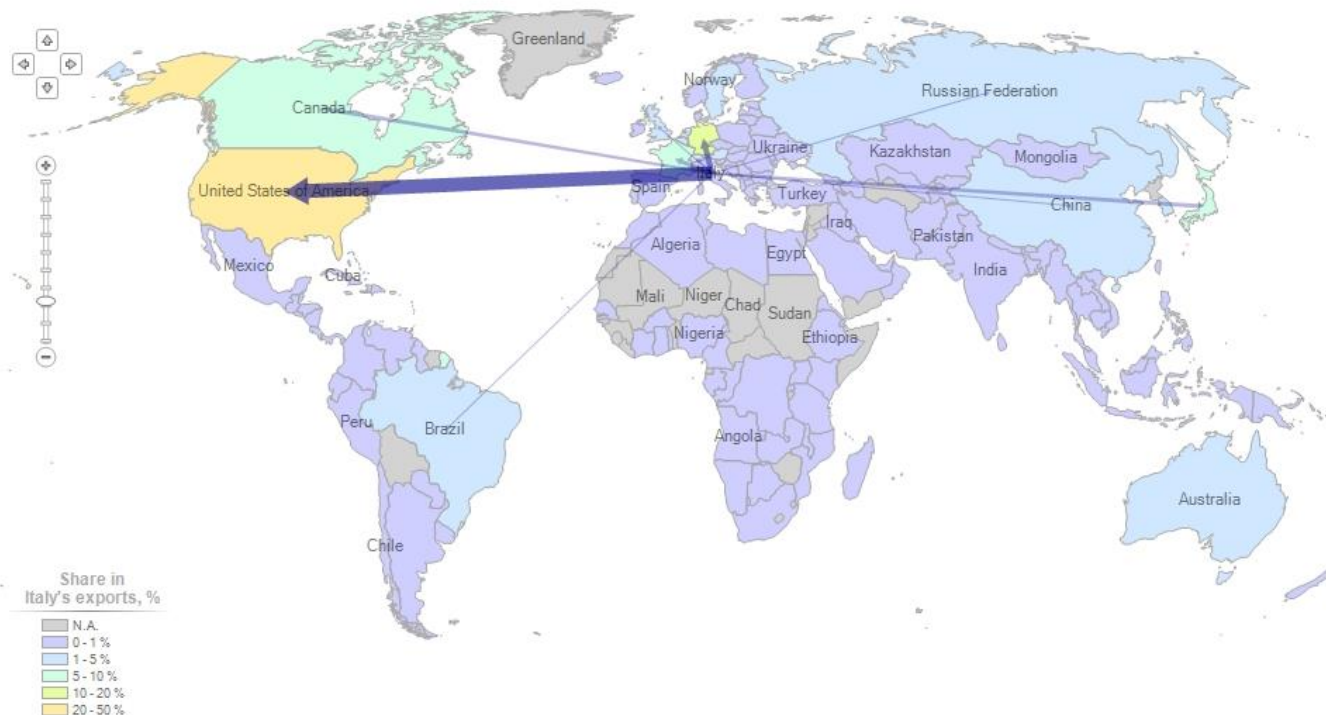
List of importing markets for a product exported by Greece in 2019

Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

List of importing markets for a product exported by Italy in 2019

Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

List of importing markets for a product exported by Turkey in 2019

Product : 150910 Virgin olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil

